

MELLO 90

Kmalu 80.000 Slovencev več

(NEZAPOSLENNI)

SLOVENEK

Arhaizem jezika kaže arhaizem mišljenja ali pa pretirano jezikovno puritanstvo. Kadar se le to javlja v politiki potem je zgolj zunanji znak ali manifestacija političnega in nacionalnega puritanstva v njegovem političnem zponu na tron oblasti. To se je še pred uporabo te besede v razglasitvenem scenariju Samostojne Slovenije jasno pokazalo skozi zakon o državljanstvu, še pred tem pa je nastala na slovenskem stranka, ki se imenuje nacionalna in organsko ne prenese tujcev in znotraj njih še posebej ne tistih, ki diše po Jugoslaviji. Seveda tudi ne komunistov in bivših rdečkarjev. Rodovnik mora biti pasje čist!

Scenosled pa niso le osamosvojitvena dogajanja o katerih bom več po kulturniški plati

zumne glasove tujine. Kruha in iger, vendar kruha le za preživetje, vino pa naj prinese denarce za plačilo ceremonije, ki ji je pred leti opozicija v primeru čaščenja mladosti in Tita tako nasprotovala, da bi se je nato ob prvi priložnosti poslužila sama in pri tem zanemari vsak razumen dialog in strpnost. Sadimo lipe in kupujmo živila, kajti tudi tu bo tako kot pri nafti nastopil trg in s cenami uravnal povpraševanje. Češnje že danes lahko gledamo in ugotavljamo, da so sramotno rdeče!

V vsem tem pompu lezemo v revščino, ko nam bo tujina kmalu začela pošiljati pomoč kot nedavno nazaj veliki Rusiji, naši politiki pa se bodo še naprej šopirili na svojih kupih... Travo je popasla že Janšina konjenica, je pred dobrim

Pokojnine bodo junija
višje (str. 10)

Alternativne počitnice
– tudi brez morja
je lahko lepo (str. 12)

Švejk po dolgem času,
v DE seveda – sodobnik
vseh rodov (zadnja
stran)

Čisti računi z
Jugoslavijo so precej
črni (str. 3)

Ravbarkomanda kot
vselej na 13. strani in
vse bolj ravbarska
Policija štrajka že
dolga leta – pravijo
gospodarski
ravbarkomandirji
Bo štrajkala tudi
»zares« (str. 4)

Iz rubrike
Pravnik
svetuje v
Sindikalnem
zaupniku

Vprašanje:
Delavka je dobila odločbo, da je s 1. junijem na čakanju na zaposlitev. Kako naj ravna in kakšen je postopek v tem primeru?

Odgovor:
Čakanje na delo je določeno v 30. členu alinee zakona o delovnih razmerjih (Uradni list RS 14/90, 5/91) kot eden izmed ukrepov za primere, ko so v organizaciji oziroma pri delodajalcu ugotovljeni začasno nepotrebni delavci (za trajno presežne delavce zakon ne določa čakanja na delo). Delavec, za katerega je pristojni organ (poslovodni organ oziroma delodajalec ali organ upravljanja, če gre za večje število delavcev) ob upoštevanju kriterijev odločil, da začasno ne bo delal, ima pravico do nadomestila osebnega dohodka za čas, ko ne dela. Višina nadomestila se po zakonu določi s kolektivno pogodbo ali splošnim aktom.

Čakanje na delo lahko traja najdlje 6 mesecev; v tem času je delavec v delovnem razmerju. Najkasneje v šestih mesecih organizacija oziroma delodajalec delavcu zagotovi delo, če to ni mogoče, izvede v skladu s 34. in 35. členom zakona o delovnih razmerjih postopek ugotavljanja trajnih presežkov. Čas čakanja na delo se šteje v zavarovalno dobo za pokojninsko in invalidsko zavarovanje.

Ce delavec, ki je začasen presežek, odkloni eno izmed pravic iz 30. člena zakona o delovnih razmerjih (čakanje na delo, prekvalifikacija oziroma dokvalifikacija itd.) mu delovno razmerje preneha v 30 dneh po dokončnosti sklepa o prenehanju delovnega razmerja (11. točka 100. člena zakona o delovnih razmerjih).

Ana Križanič, dipl. iur.

Scenosled

povedal kasneje. To so tudi dijaki na Čopovi, ki s harmoniko in klobukom zbirajo denar za plačilo listov za kontrolne naloge in matične liste, ker drugače ne bodo dobili spriceval na eni novopečenih ljubljanskih gimnazij. To so tudi straši, ki segajo dokaj globoko v žep, da njihovi otroci lahko delajo sprejemne izpite na fakultetah, to so tisti, ki občutijo sladkosti zdravja skozi lekarniške liste in participacijo z zavestjo, da tako zbrani denar ne plemeniti zdravstva temveč integralni proračun in znotraj njega državne sile represije odete v nove maskirne uniforme in oborožene z orožjem vsega prekapčevalskega sveta.

Scenosled so ravenski železarji v boju za danes in jutri v podržavljeni železarni, ko se branijo s psi in stavkovnimi stražami, da bodo naši otroci lahko v živo spoznali kaj se pravi štrajkati po knapovsko, železarsko, kar ne prenese nobenega »štrakbreherstva«. Scenosled so vse bolj nezanesljivi mediji obveščanja, ki služijo državi že brez »Slovenca«, ko jih Jelkoti, Frančki in Rudijski silijo pri ravenskem štrajku poročati o pseh na srhljivo znani decemberski srbski način in zamolčijo bistvo težav prvobitne akumulacije kapitalizma prve polovice devetnajstega stoletja in splošne pauperizacije delavstva, ki mu delo ni le čast, ampak nujna življenja in boj za oblast. Nevarno blizu smo tistemu, ko nimaš več kaj zgubiti in lahko samo in zgolj dobiš!

V ta čas pada osamosvojitvev, ki jo želi država opraviti kot obred. Pompozno slavje mora pokriti brazgotine vsakdanjosti in preglasiti ra-

mesecem zapisala pod sliko Sonje Lokar na kolesu predzna Mladina. Sami bomo to kmalu v živo spoznali.

Toda vseeno bo veselo! Bodo kresovi in baklje, bodo osamosvojitvene lipe in zanosni govori, bo mnogo bogoslavljanja, da bi pozabili, kako na slovenskem ne žive le katoličani, ker tudi pri karavanški luknji na drugi strani nismo hoteli videti tudi protestantskega pastorja. Scenosled je dosleden. So stvari, ki vanj sodijo in so stvari, ki jih je treba režirati. Vse drugo je odveč in moteče. To je še en primer pluralizacije samega sebe na monoliten način.

Postajamo vse bolj zaverovani sami vase in svoj prav misleč, da želje postajajo resničnost z deklaracijami in procesijami ter ceremonijami. Slikamo svojo Potomkinovo vas.

Živi pa seveda tudi druga Slovenija. Tista, ki kolne in pluje, ko stika dan z dnevom spoznavajoč, da delo ne velja nič, da namesto denarja dobiva bone za katere v bližnji trgovini morda že jutri ne bo moč dobiti niti kruha. Vse to je zakuhalo 40 let nekega rdečega režima in očitno sedanja oblast še ni ugotovila, da se gre prostovoljne pogrebce, čeprav meni da zdravi opeklino rdeče dobe po najsodobnejši metodi.

Vprašanje je, če scenosled ne predvideva tudi sedmine, moral bi jo vsaj za 70 letnico nekega skupnega življenja, ki se končuje s smrtjo in ne z razvezo, kot bi se spodobilo.

Sicer pa: besede scenosled slovenski pravopis ne pozna, ni je v slovarju tujk. Pozna besedo scena in pred njo besedo SCATI!

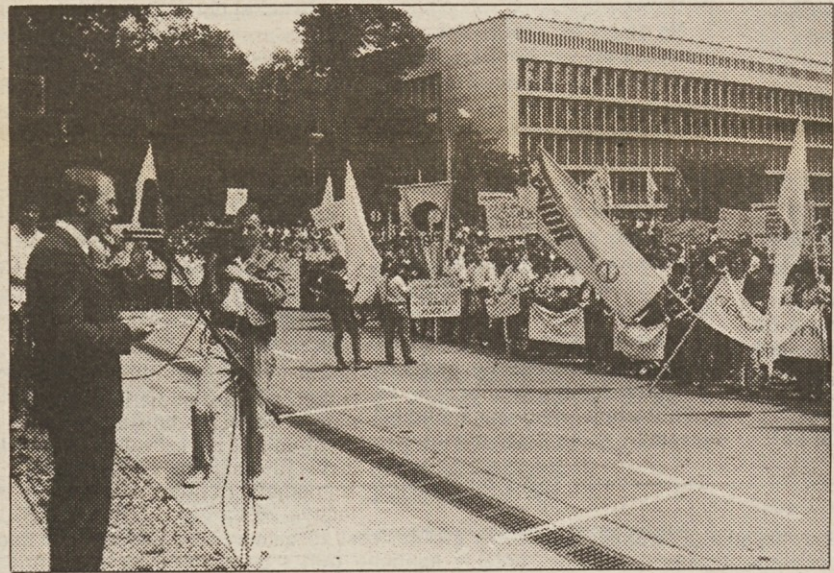
NA SONČNI STRANI ALP
BESEDE VKUP SPRAVIL: Milan Bratec

PRED SKUPŠČINO 14. junija 1991

»Nočemo miloščine! Zahtevamo delo in pošteno plačilo!« To je bilo eno izmed sporočil, pod katerim se je prejšnji petek (14. junija) zbralo pred Skupščino Republike Slovenije nekaj tisoč kovinarjev, tekstilcev, gradbincev... iz domala vseh koncev in krajev Slovenije. Namerjano je bilo oblasti, »ki govori drugačen jezik kot lačni delavci.«

Minister za industrijo in gradbeništvo Izidor Rejc (levo) se navkljub temeljitomu tuhtanju očitno ni mogel spomniti nič pametnega; Jožico Puhar, ministrico za delo (v sredini) pa je med nastopom spremljalo več protestnih živžgov kot pa odobravalnih vzklikov. V že tako ali tako soper-nem vremenu je množici prekipelo predvsem tedaj, ko je izvedela, »da zajamčene plače 'premkamo', vendar jih vsak dan ne moremo spreminjati. Verjetno bodo nekoliko nižje...«

Dan prej izvoljenega novega predsednika ZSSS Dušana Semoliča so udeleženci protestnega shoda pozdravili s ploskanjem. Aplavdirali pa so tudi vsemu tistemu, kar je povedal. Na primer, da mora vlada spoznati, »da sodijo med državotvorna tudi gospodarska vprašanja«. »Od oblasti,« je končal, »delavci ne pričakujejo ne obljub ne opravičil, ampak odločitve, ki bodo pripomogle k razvoju, k novim delovnim mestom, k socialni varnosti...«

Brez provokatorjev – teh ali onih barv – seveda ni šlo tudi na tem protestnem shodu, vendar je »stvar« po slabih dveh urah minila brez incidentov. Nemalo zaslug za to je imel tudi predsednik SKEI Albert Vodovnik (na sliki desno), ki je tudi sam miril pregrete štrajkarje s pozivi k dostojanstvenemu vedenju.

Konec dober – vse dobro? Vprašanje. Policaji, ki tudi sami pripravljajo stavko, so po slabih dveh urah resda pospravili zaščitne ograje med skupščino in Trgom revolucije, vendar je v zraku obviselo vprašanje – za koliko časa. Če si bodo »gospodje oblasti« še naprej jemali preveč, kakor je povedal eden izmed govor-nikov, »se bomo konec poletja spet vedli...« (Slike: Sašo Bernardi)

Železarji močnejši od države

S stavko delavcev ravenske železarne se nadaljuje pred desetletji pretrgana zgodovina predsocialističnih sindikalnih bojev. Mislamo na boje med politično nasprotnimi sindikalnimi organizacijami, na stavkovne straže s psi in cestnimi zaporami in tudi na novo opremljene policijske enote, ki so namesto kapitalistov varovale oblast in tiste, ki so nastopali v njenem imenu. V stavki so Svobodni sindikati potegnili »ta kratko«, še slabše pa jo je odnesla republiška oblast, saj je šest dni po nepotrebnem zavlačevala odgovore na zahteve in tako pomagala povečati izgube podjetja v njeni lasti. Ignorantski odnos vlade Republike Slovenije do stavke je kazal celo na namero, da bi pospešila stečaj železarskega velikana in tudi na poskus, da bi stavko izrinili iz repertoarja metod sindikalnega boja, vsaj v času ustvarjanja nove močne države.

Takšen razplet je lahko prepredila le z oblastjo povezana Neodvisnost, katere republiški predstavniki so šesti dan stavke utrujenim predstavnikom republiške oblasti (generalni direktor Andrej Kokalj in predsednik upravnega odbora Andrej Cetinski) postavljali pogoje. Tako so ravnali kljub temu, da je podpredsednik vlade Andrej Ocvirk pisno odklonil zahteve stavkajočih železarjev. Očitno je, da so se predstavniki oblasti, potem ko so dobili pismo Andreja Ocvirka, pustili prepričati, ker so pogajalci iz Ljubljane prinesli drugačne dokaze in navodila.

Ko je predsednik stavkovnega odbora Miroslav Garb pred televizijsko kamero povedal, da so na začetku zahtevali 1000 DEM, čeprav so vedeli, da to ni realno, da bi dobili to, kar je mogoče, je marsikdo pomislil, da so s to potezo pridobili veliko podporo in vztrajnost večine zaposlenih, in tudi na to, da so zavedli zaposlene. Očitki po tekmi so vedno mogoči, so pa le izgovor, ki ne spreminja izida. Neodvisnost železarne Ravne z 800 člani (?) vodi Adolf Petrič, v stavkah prekaljen delavec. Ta organizacija je s stavko za vse delavce pridobila tisto, kar so Svobodni sindikati z več kot 4000 člani in ki jim predsednikuje umirjeni Franjo Kocen hoteli pridobiti s pogajanjimi, ki so se začela teden dni pred stavko in ki so izstopili iz stavkovnega odbora, potem ko so ocenili, da stavka pospešuje stečaj.

Moramo pa se vprašati, ali bodo takšne akcije, kot je bila na Ravnah, postale splošna praksa Neodvisnosti, kljub temu, da vodstvo tega sindikata nenehno razglašala nasprotovanje stavkam in protestnim shodom. Na Ravnah se je izkazalo, da Tomšič govori le načelno, medtem ko njegovi sindikalisti in sposojeni pomočniki, kot je bil Miroslav Garb, delajo konkretno. Vse kaže, da so se aktivisti Neodvisnosti v bazi naveličali Tomšičevega politiziranja in pakiranja z oblastjo, saj so ugotovili, da lahko Svobodni sindikatom konkurirajo s tistim, kar želijo delavci in kar je pravzaprav smisel vsakega sindikata. Za pravo resnico pa bomo izvedeli, ko bomo videli, kako se bo Tomšič znebil Garba in njegovih somišljenikov oziroma bo sam odletel s položaja vodje Neodvisnosti. Moramo dodati, da je France Tomšič pred tremi tedni sklenil pakt s poslovodstvom železarne Ravne, za kar mu je generalni direktor Andrej Kokalj izročil tudi posebno priznanje.

Garb ni imel kaj izgubiti

V posebnem okvirju objavljamo faksimile novic Železarne Ravne, v katerih so dogovori poslovodstva in stavkovnega odbora. Iz objave se vidi, da so dosežki stavke tolikšni, da lahko slehernega člana in tudi funkcionarja Svobodnih sindikatov prepričajo o koristnosti stavke oziroma o nekoristnosti poskusov sporazumevanja s tistimi, ki se pogovarjajo le zaradi obraza pred javnostjo.

Stavka ravnških železarjev ima še številne druge razsežnosti,

novice St. 18
Leto XII
Datum 19. 6. 1991

PRILOGA INFORMATIVNEGA FUZINARJA

MIR ZA SLOŽNO DELO

Petdnevna stavka v železarni Ravne je končana. Zopet je prišel čas miru in dela. Zdaj moramo nadoknadi čimveč tistega, kar smo izgubili. Svoje delo moramo zastaviti tako uspešno, da ne bomo več dolgo poslušali očitkov, da živimo na račun družbe.

Za dobro delo potrebujemo složnost in medsebojno razumevanje. Samo na ta način nam bo tudi uspela sanacija železarne Ravne, ki je naša glavna srednjeročna naloga.

ZA KAJ SMO SE SPORAZUMELI

Pogajanja med stavkovnim odborom, vodstvom železarne Ravne, predsednikom Upravnega odbora ŽR in dvoma predstavnicama Konfederacije Neodvisnosti iz Ljubljane so dala naslednje rezultate:

- K plači za maj bodo prejeli bon za 1.500 din delavci vključno 460 točk (to je 3.987 delavcev). (Delavci z 950 točkami prejeli 3.200 din.)
- Plača za junij je enaka oni za maj + bon za 1.500 din za delavce do vključno 360 točk.
- Plača za julij ne sme biti nižja od plače za junij.
- Regres za letni dopust bo izplačan do konca septembra 1991.
- Imenuje se tričlanska komisija, v kateri sta po en predstavnik sindikata Neodvisnosti in Svobodnega sindikata in član, ki ga imenuje UO ŽR.
- Ta komisija bo skladno s svojimi pristojnostmi ocenila delo in odgovornost vodja Pravne službe Mirana Kosa.
- Direktor Uprave Brane Jerdonor se rESPOREDI na druga dela in naloge. Se prej pa je bilo dogovorjeno, da ostanje sunaj sistema nagradjevanja samo generalni direktor ŽR in štirje direktorji področij (divizij). Njihove plače se gibljejo v razmerju 1 : 6 do 1 : 10. Vsi ostali delavci s posebnimi pooblastili se vrnejo v sistem in prejamejo plačo do razmerja 1 : 5.

V najkrajšem možnem času se organizira Svet delavcev.

Vsak mesec dobita predsednika obeh sindikatov na vpogled pregled plač vseh zaposlenih v ŽR.

Generalni direktor
Železarne Ravne
Andrej Kokalj, dipl. inž.

ki zahtevajo temeljitejšo analizo. Prva osebnost stavke je Miroslav Garb, ki je pred dvema mesecema uspešno vodil stavko v Feraru, kjer je še zdaj predsednik delavskega sveta in ima tudi druga pooblastila. Pred stavko je bil kandidat za profesionalnega sekretarja Neodvisnosti Železarne Ravne in z vodenjem stavke je verjetno delavce prepričal v svojo kandidaturu. Ne verjamemo, da ga bo po stavki mogoče odkloniti tako kot je pred njo storil Miran Kos, vodja pravne službe, ki bo tudi zaradi tega lahko ob ugleden položaj v podjetju.

Generalni direktor Andrej Kokalj je na ta položaj prišel po razpletu prejšnje stavke, ki se je začela v kovačnici kjer je bil takrat direktor. V šestdnevni stavki se je izkazalo, da ni voditelj, ki bi delavce prepričal in jih potegnil za sabo in je sam sebi napravil medvedjo uslugo s preklicevanjem izjav in s pristajanjem na cilje stavkovnega odbora, za katere je ves čas govoril, da nimajo realne podlage. Če bo Garb resnično postal vodja Neodvisnosti Železarne Ravne, se Kokalju kaj lahko ponovi usoda direktorice Feera iz Slovenj Gradca in zlobneži dodajajo, da ga bo lahko nadomestil le Miroslav Garb.

Približevanje k stečaju?

Plače ravnških železarjev so bile že pred stavko višje od povprečja v gospodarstvu in bodo še višje, ker bo bon za 1500 din prejelo kakšnih 4000 zaposlenih. Železarji letos niso plačevali prispevkov za družbene dejavnosti, za porabljeno električno energijo in vse kaže, da jih tudi odslej ne bodo mogli. Črnosencaristi bi ob vsem tem rekli, da uspeh stavke pomeni resnično približevanje k stečaju Železarne Ravne, pred njim pa zaposleni trepetajo že drugo leto.

Organizatorji stavke, ki je bila skrbno načrtovana in profesionalno vodena, so imeli največjo oporo v najnižjih kategorijah delavcev in v prvih vrstah so stali zlasti priseljenci, ki so na Ravne prišli zaradi kruha. Železarja jim tolikšnega kruha ne more dati več in zaradi rezultatov stavke se povečujejo razlike med prihodi in odhodki. Republika, ki je lastnica vseh slovenskih železarn, še danes nima projekta za njihovo ozdravitev. Objektivno sta le dve varianti nadaljnjega razvoja; postopno odpušcanje delavcev skladno z zakoni oziroma progra-

mirani stečaj, s katerim pa ima slovensko delavstvo nič koliko slabih izkušenj.

Uspeh ravenske stavke je zgled za Svobodne sindikate in dokaz, da se motijo vsi tisti, ki so se doslej odločali za umirjene oblike protestov. Zgledi vlečejo in vse kaže, da bi se v kakšnem podjetju delavci radi najeli Miroslava Garba, saj stavka brez pravega vodje in načrtnega vodenja ne more uspeti. Zdi pa se nam, da bodo posamične stavke v republiki Sloveniji kmalu prerasle v socialno gibanje, katerega cilj bo socialna pravična država in prav v tem je, kljub vsem pomislekom, pozitiven tudi izid stavke ravnških železarjev.

Franček Kavčič

Maribor: šole bodo razbremenili

Ob aprilski napovedi stavke osnovnih šol je mariborski izvršni svet spoštoval in zagotavljal dogovorjeno kalkulativno osnovo osebnih dohodkov za učitelje v višini 8.500 dinarjev. Maja šole tega denarja niso več dobile, ker je bilo v občinskem proračunu premalo denarja. Ker izplačila osebnih dohodkov v Mariboru za prve tri mesece dosegajo samo indeks 113 v primerjavi s povprečno plačo v gospodarstvu (za slovenske osnovne šole znaša ta indeks 123,7) in to, da je učna obveznost v Mariboru povprečno višja kot drugod, so mariborski učitelji, združeni v sindikatu vzgoje, izobraževanja in znanosti Slovenije, napovedali stavko.

Po pogajanjih s predstavniki občinskega izvršnega sveta, ki so obljubili za prihodnje tri mesece razbremenitev občinskih prispevkov za šole in s tem doseganje dogovorjene kalkulativne višine OD, pa tudi valorizacije, ki bo enaka kot za druge proračunske porabnike, ob enem pa še pokrivanje materialnih stroškov, se je stavkovni odbor odločil le za opozorilno stavko na tistih šolah, ki so se za stavko odločile v skladu s stavkovnimi pravili. Razmere bodo znova ocenili pred začetkom novega šolskega leta in se takrat odločili, ali bodo začeli pouk ali pa stavkali.

Junijske pokojnine višje

Prva uskladitev pokojnin po novi zakonu

Junijske pokojnine bodo višje od majskih za 7,22 odstotka. Ker povišanje pokojnin velja od 1. maja 1991 naprej, bodo upokojenci prejeli še razliko za maj v višini 7,22 odstotka majske pokojnine. Upokojencem, ki imajo pokojnino višjo od zneska najnižje pokojnine za polno pokojninsko dobo (4.449,70 din) pa bo od pokojnine za junij odtrgan poseben prispevek za solidarnost (poplave novembra lani), ki bo znašal tridesetino pokojnine. Poseben prispevek bodo upokojenci plačali tudi oktobra. Redni prispevek za solidarnost pa jih tako in tako čaka še julija letos.

Junija bodo zneski, ki jih upravičenci lahko pričakujejo, nakazilih skupnosti pokojninskega in invalidskega zavarovanja takile: najnižja pokojnina za polno pokojninsko dobo bo znašala 4.449,70 din; starostna in družinska pokojnina po zakonu o starostnem zavarovanju kmetov bo od 1. 6. 1991 naprej 2.224,90 dinarjev; denarna nadomestila za telesno okvaro bodo od 1. 6. 1991 v primeru telesne okvare, ki je posledica bolezni ali poškodbe pri delu, od 934,30 do 280,30 dinarjev, v primeru bolezni ali poškodbe zunaj dela pa od 654,00 do 196,20 dinarjev. Dodatek za pomoč in postrežbo znaša od 1. maja 1991 2.966,30 dinarjev, in za tiste, ki so upravičeni do nižjega dodatka pa 1.483,10 dinarjev na mesec. Tudi upravičenci do tega dodatka prejmejo razliko 7,22 odstotka za maj 1991. Zajamčena borčevska pokojnina za kmete bo 4.449,70 dinarjev. Zajamčena republiška borčevska pokojninska osnova pa bo 8.339,80 dinarjev. Najvišja pokojninska osnova bo od junija naprej 19.799,50 dinarjev.

Najnižja možna pokojnina, ki jo pokojninska skupnost sploh lahko izplača pa bo 1.832,20 dinarjev. Najvišja možna pokojnina, ki jo pokojninska skupnost lahko izplača, je 24.810,30 dinarjev.

Uskladitev pokojnin junija 1991 bo izjemna zaradi treh vzrokov. Prvič, gre za prvo uskladitev v letu 1991. Drugič, za prvo uskladitev po marčni spremembi republiškega Zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju, ki je uvedla za mnoge sporno metodologijo usklajevanja in je pokojnine zamrznila na ravni osebnih dohodkov v Sloveniji oktobra 1990. In tretjič to bo po dolgem času prva uskladitev pokojnin, ki jo bo pokojninska skupnost izpeljala, ne da bi si za to sposodila denar od Ljubljanske banke in od republiškega proračuna.

To pa seveda pomeni, da je marčna zamrzitev pokojnin

dosegla cilj, ki ga je slovenska vlada s takratno spremembo zakona hotela doseči. Pokojninski sklad ni več nevarnost za republiško bilanco. Manj lepa slika je v denarnicah upokojencev.

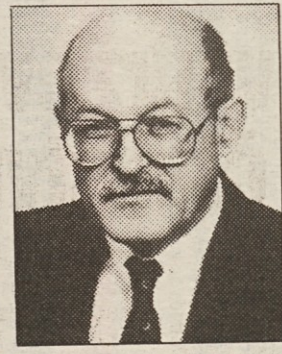
Finančni položaj pokojninske skupnosti je boljši tudi zato, ker je republiški proračun poravnal pokojninske skupnosti dolge federacije iz preteklega obdobja. Dolg je bil poravnat z obveznicami.

In še čisto na koncu dobra novica za 280 upokojencev. Ta je lahko poučna za vse, ki slepo zaupamo računalnikom in lepo kaže, da je življenje krivično in da se pri tem ne da nič storiti. Mariborska upokojenka se je pritožila pokojninski skupnosti, ker ji je ta maja 1991 nakazala letni znesek za rekreacijo upokojencev v nižjem znesku (1.210 dinarjev) namesto višjega 1.810 dinarjev. Upokojenka je opozorila,

da so bili do višjega zneska upravičeni vsi, ki so imeli pokojnino enako ali nižjo od zneska najnižje pokojnine za polno pokojninsko dobo. Ta znesek pa je maja znašal 4.150,11 dinarjev. Mariborska upokojenka je imela dejansko pokojnino 4.150,11 dinarjev, vendar jo je računalnik zaradi denominacije dinarja zaokrožil navzgor na 4.150,15 dinarjev. Zaradi zaokroženja je upokojenka dobila 600 din nižji znesek za rekreacijo. Po njeni pritožbi je strokovna služba pokojninske skupnosti stvar raziskala in ugotovila napako. Ker so napako priznali, so raziskali še to, ali so podobno napako storili še pri kom drugem. Tako so našli 280 upokojencev, ki jim morajo zaradi teh nekaj par postov dodatnih 600 dinarjev.

Seveda moramo pohvaliti mariborsko upokojenko, ki ji očitno računavanje ne dela težav in ki se ne da kar tako. Razmišljam pa tudi o tistih upokojencih, katerih pokojnina je maja le za par presegla znesek najnižje pokojnine za polno dobo in ki zato niso upravičeni do 600 dinarjev več. Življenje je krivično!

Lučka Böhm

Prim. doc. dr. Anton Prijatelj

Obratna ambulanta

Po končanem delu tožimo, da smo utrujeni. Po težjem bolj, po lažjem manj. Tudi če delamo samo duševno, smo lahko zelo utrujeni. Če smo bolni, nas že najmanjše delo, najmanjši napor zelo utruje. In to je lahko znak bolezni.

Doslej sem pisal, da moramo delo izmeriti, da moramo škodljivosti na delovnem mestu izmeriti, da moramo meriti tudi nekatere

Tako sem utrujen

spodobnosti človeku, ki dela. No, sedaj pa se moram ugrizniti v jezik. Utrujenost je nemerljiva – direktno. Utrujenosti ne moremo izraziti s številko. Ne moremo reči, da je Janez trdo delal ves delavnik in ima recimo utrujenost 100, medtem ko je Franc lenaril in ima ob koncu šišta utrujenost 50. Tega ni!

Utrujenost se izraža takole:

- količina opravljenega dela je manjša,
- kakovost opravljenega dela je slabša,
- pojavljajo se neusklajeni gibi rok in nog,
- ljudje si vzamejo spontane odmore,
- večja je spremenljivost dela
- nastajajo motnje v delovanju različnih organov
- so tudi motnje v spretnosti.

Na podlagi izračunov delovne storilnosti, so ugotovili, da je ob koncu delovnega dne učinek dela celo do 60 odstotkov manjši kot prve ure.

Pri delu lahko opazimo, da je v drugi polovici delovnega časa več spontanilnih odmorov. To so odmori, ki niso organizirani in si jih ljudje vzamejo kar sami od sebe. To je neke vrste samoobramba pred izčrpanjem. Ponekod je to celo do 25 % odstotkov vsega delovnega časa v drugi polovici delovnega dne. Pri duševnih delih opazimo tak odmori kot neko prisilo, saj delavec takrat ne misli na tisto delo, ki ga mora opravljati. Pri skrajšanem delavniku so opazili, da se je število spontanilnih odmorov tudi skrajšalo. Ko so pred leti v neki tovarni prešli od 10-urnega delavnika na 8-urnega, so ugotovili, da je bilo za 28 odstotkov manj spontanilnih odmorov.

Ko nastane utrujenost, delavci delajo zelo neenakomerno. Nekaj časa delajo bolj počasi, potem pohitijo. Ko je človek utrujen, porabi več energije za enako delo, poleg tega so opazovali pulz, ki se je ob večji utrujenosti bolj počasi vračal na normalno stanje. Opazili so tudi, da količina krvnega sladkorja pade pod normalno, vendar je v vseh teh spremembah prišlo pri precejšnji utrujenosti.

Motnje v spretnosti se kažejo tako, da je delavec ob utrujenosti nespreten, nepazljiv, njegove kretne niso usklajene. To najbolj opazimo pri vožnji z avtom. Nenadoma prezremo prometni znak, ne zavedamo se, da smo v naseljenem kraju, ki ima omejitve hitrosti.

V nekaterih industrijskih panogah je obremenitev delavcev res velika, ponekod prevelika. To vpliva na poklicne bolezni, bolezni v zvezi z delom, število poškodb tako na delu kot sicer se več. Hudo izčrpanje organizma hitro izrabijo telo in pospeši staranje. Tako izčrpani ljudje le redkokdaj dočakajo starostno pokojnino. Delo moramo organizirati tako, da človeka ne izrabimo prehitro.

Piše: Vika Šauta

Od temelja do strehe

Ko boste lahko brali ta moj prispevek o stanovanjski zakonodaji, bo že znano, ali so poslanci Republiške skupščine v tem tednu našli čas za razpravo o najnovejšem osnutku zakona, ali pa so ga kot manj pomembnega odložili na zasedanje po »dnevu D«, kot temu zdaj pravimo. Ne glede na izid skupščinske razprave mislim, da bo pošteno, če razložim, kakšne nepričakovane rešitve so se pojavile v najnovejšem osnutku Zakona v zvezi s prodajo družbenih stanovanj. Naj vas spomnim na zatrjevanje resornega ministra, da namerava narediti red na stanovanjskem področju, uvesti tržne odnose, izboljšati alokacijo stanovanj, znižati gradbene cene in še kaj. Morda gre v zvezi s spornimi določili

Razprodaja družbenih stanovanj

v novem osnutku samo za neznanje, morda za površnost, možen pa je tudi vpliv čisto določenih osebnih interesov posameznikov na dogajanje v stanovanjski sferi.

Za vrednotenje družbenih stanovanj, ki jih bo mogoče odkupiti na zahtevo, bi morali predpisati posebno metodologijo. Nekdo pa je predlagal, (področni minister pa je predlog sprejel!), da za temelje povsem ustrežata že veljavna metodologija in pravilnik za vrednotenje stanovanj. V gradivu za razpravo je objavljen izračun, po katerem bi bilo mogoče odkupiti povsem novo stanovanje (zgrajeno in kupljeno z družbenimi sredstvi, po 1.500 DEM za m²), ovrednoteno po omenjeni metodologiji, za 560 DEM za m² (upoštevač 30-odstotni popust). Če pa zmoreš, lahko kupiš isto stanovanje z enkratnim plačilom (60-odstotni popust) celo po 320 DEM za m². Odkupna cena starejših stanovanj bi bila seveda primerno nižja: v 60 let stari, trdno sezidani stavbi stanovanje 100 m² od 20.000 do 35.000 DEM.

Odkupna cena družbenih stanovanj naj bi bila torej dva do trikrat nižja od dejanske, kljub temu da je 30-odstotni popust pri odkupu na zahtevo že takorekoč sprejet. Če tako nizki ceni dodamo obljubljeni popust na enkratno poplačilo kupnine, potem postane jasno, da predlagatelj zakona mirno navijajo za popolno razprodajo obstoječega družbenega stanovanjskega sklada, ne glede na kakovost, starost, prometno vrednost, uporabnost. To pomeni, naj bi ogromno družbeno vrednost, ki smo jo vsi zaposleni in upokojenci gradili s svojimi prispevki 30 let, dobesedno podarili bodisi sedanjim imetnikom stanovanjske pravice ali njihovim sorodnikom, ali pa premetnim spekulantom, ki bodo na ta račun lahko v nekaj letih precej zaslužili. Zaradi tako nizke kupnine bi lahko prišlo do številnih nepredvidnih nakupov sedanjih imetnikov stanovanjske pravice, ki kasneje ne bodo zmogli stroškov vzdrževanja. To bi povzročilo razdiranje kupoprodajnih pogodb in ponovne možnosti za še cenejše nakupe za tiste državljane (in najbrž tudi tužje), ki imajo denarja dovolj. Stanovanja bi torej menjavala lastnike, kupnina zanje pa bo trikrat precej višja in zelenih sprememb v alokaciji stanovanj ne bo. Za nove zasebne lastnike pa ne bo omejitev pri določanju najemnin, kar pomeni, da bodo večji del stroškov za vzdrževanje – če bodo hiše sploh vzdrževali – zaračunali najemnikom.

Nekaj podobnega naj bi se zgodilo z najemninami za preostala najemna (sedaj družbena) stanovanja z uveljavljeno stanovanjsko pravico. Najemnina se bo namreč določala po metodologiji, ki bo izdelana za neprofitna najemna stanovanja (stanovanja za socialne kategorije upravičencev). Torej bodo najemnine tudi v prihodnje neprimerne nizke, ne glede na kvaliteto in standard obstoječih stanovanj. Zato bo stanovanjski sklad propadal še bolj kot doslej in življenjske razmere v nekoliko starejših hišah bodo še slabše kot danes. Verjetno bodo takšna stanovanja zaradi slabega vzdrževanja na trgu povsem brez cene, morda jih sploh ne bo več mogoče prodati. Potem prideš, če se domišliš, do zelo poceni gradbenega zemljišča sredi mesta.

Rekli boste, da pretiravam. Morda res. Morda se bo vendarle zgodilo, da se bodo poslanci takšni razprodaji uprili, morda se bodo odzvali sindikati, upokojenci, Delavska stranka in še kdo. In v tem primeru lahko predlagatelj mirno rečejo, da so zadevo slabo preračunali. Poskusiti pa je bilo vredno.

Priročnik za sindikalne zaupnike in strokovne službe podjetij

Kako uveljaviti splošno kolektivno pogodbo v praksi

Vsebina:

- Gregor Miklič:** Uveljavljanje normativnega dela splošne kolektivne pogodbe – delovnopravni del
- Brane Mišič:** Delitveni del normativnega dela splošne kolektivne pogodbe
- Mag. Janez Zeni:** Podjetniško zasnovan sistem delitve osebnih dohodkov (na osnovi splošne kolektivne pogodbe za gospodarstvo)
- Dr. Stane Uhan:** Uveljavljanje tarifnega dela kolektivnih pogodb
- Priloga:** Splošna kolektivna pogodba za gospodarstvo

Cena 170 din

Naročila pošljite na naslov ČZP Enotnost, Ljubljana, Dalmatinova 4,

telefon: 321-255, 310-033

1. račun bomo plačali v 15 dneh po prejemu; 2. knjigo(e) pošljite po povzetju

Opomba: Posameznikom pošiljamo naročene knjige po povzetju

NAROČILNICA

Pri ČZP Enotnosti, Ljubljana, Dalmatinova 4, nepreklicno naročamo

izvodov priročnika KAKO UVELJAVITI SPOŠNO KOLEKTIVNO POGODBO

V PRAKSI po ceni 170 din. Naročeno pošljite na naslov: _____

Ulica, poštna št., kraj: _____

Naročeno dne: _____

Račun bomo plačali v zakonitem roku.

Primek in ime podpisnika: _____

Žig

Podpis naročnika

Na podlagi Zakona o varstvu osebnih podatkov (Uradni list Republike Slovenije št. 8/90) je Svet Zveze svobodnih sindikatov Slovenije na 13. seji dne 12. junija 1991 sprejel

Pravilnik o vzdrževanju, uporabi in zavarovanju zbirke podatkov o članstvu Zveze svobodnih sindikatov Slovenije

I. Splošne določbe

1. člen

Zbirko podatkov o članih Zveze svobodnih sindikatov Slovenije predstavljajo računalniško obdelane pristopne izjave posameznikov, ki so se s podpisom izjave pristopno članili v sindikate dejavnosti in s tem v Zvezo svobodnih sindikatov Slovenije (v nadaljnjem besedilu: člani).

V zbirki podatkov so naslednji podatki o članu:

- identifikacijska številka,
- ime in priimek,
- rojstni datum,
- ime, kraj in občina podjetja, organizacije ali ustanove, v kateri je zaposlen,
- sindikat dejavnosti, v katerega se včlanjuje,
- datum vstopa v sindikat.

Skladno s 5. členom zakona o varstvu osebnih podatkov veljajo za zbirko podatkov o članih pravila varstva osebnih podatkov.

2. člen

Zbirka podatkov o članih služi organizaciji ZSSS za točno evidenco članstva, spremljanje gibanja članstva (vstopi, izstopi, umri, odhodi v druga podjetja in ustanove, spremembe dejavnosti), za nekatere kadrovske podatke, za evidenco plačevanja članarine ter za izdelavo različnih analiz o gibanju članstva.

Zbiranje podatkov o članih časovno ni omejeno in traja, dokler obstaja organizacija ZSSS.

Podatki o članih, ki so izstopili, umrli ali pa jim je na drug način prenehalo članstvo v ZSSS, se izbrišejo iz zbirke podatkov.

3. člen

Upravljelec zbirke podatkov o članih je Svet Zveze svobodnih sindikatov Slovenije.

Upravljelec zbirke podatkov mora skladno s 13. členom zakona o varstvu osebnih podatkov vzpostaviti in vzdrževati katalog zbirke podatkov.

Za vzdrževanje in zavarovanje zbirke podatkov ustanavlja Svet ZSSS ob soglasju vseh sindikatov dejavnosti in območnih organizacij ter ob skupnem zagotavljanju materialnih sredstev za njeno delovanje službo za evidenco članstva.

Vodja službe je za delo službe neposredno odgovoren Svetu ZSSS.

4. člen

Služba za evidenco mora vzdrževati podatke, redno nadzorovati točnost in ustreznost vnešenih podatkov ter zagotavljati njihovo sprotno spreminjanje in dopolnjevanje.

Na podlagi zbirke podatkov služba za evidenco po dogovoru med zainteresiranimi deli zveze pripravlja posebna poročila (sezname, evidence) članov po sindikatih dejavnosti, območnih organizacijah ter sindikatih podjetij, organizacij in ustanov.

5. člen

Svet ZSSS kot upravljelec zbirke podatkov lahko posamezna opravila v zvezi z zbirko podatkov poveri republiškim odborom sindikatov dejavnosti Slovenije in območnim organizacijam.

Republiški odbori sindikatov dejavnosti Slovenije in območne organizacije lahko opravljajo samo servisne storitve za potrebe zbirke: zbiranje, obdelovanje, shranjevanje in posredovanje osebnih podatkov v okviru pooblastil sveta ZSSS kot upravljalca zbirke podatkov. Podatkov ne smejo uporabljati za noben drug namen.

Nadaljevanje z druge strani

o možnostih za denarno pomoč pri nas, napotim ga na Center za socialno delo.

Kakšna je ta družba? Kakšno stopenjo brezposelnosti vzdržimo? Ali bomo imeli do konca leta 120, 150 ali še več tisoč brezposelnih?

Kakšen je odnos družbe do brezposelnosti?

Z največjo resnostjo in zaskrbljenostjo opozarjamo na ta problem. Ni ne ekonomske ne razpoložljive politike in strategije, ni zaposlitvene politike. Kje so ukrepi za ustanavljanje novih delovnih mest? Socialnega partnerstva ni. Tudi lokalna oblast ga ne pozna, razen ko se zaradi naših aktivnosti čuti ogrožena. Pa ni čisto res, da se v lokalnih razmerah ne da nič narediti. Veliko pobud je v osnovi zavrnjenih, idej ni.

Do konca problematiziram določanje nove socialne politike. Naj za konec citiram Veljka Rusa, ki opozarja pred »nevarno odvisnostjo posameznikov od usmiljenih samaritanov, političnih strank in državnega aparata.«

Marija Eraković, Maribor

Sporočilo za javnost št. 11

Javna občila so razmeroma obširno in povsem korektno poročala o pogovoru predstavnikov

Medsebojne pravice in obveznosti med upravljalcem zbirke podatkov ter republiški odbori sindikatov dejavnosti in območnimi organizacijami se uredijo s posebno pogodbo.

Pogodba mora vsebovati opravila, ki jih bo Republiški odbor sindikata dejavnosti ali območna organizacija opravljala za upravljalca zbirke podatkov, materialna sredstva, ter pogoje in ukrepe za zagotovitev varstva osebnih podatkov in njihovega zavarovanja.

II. Vnos podatkov in sprememb v zbirko podatkov

6. člen

Pristopne izjave posameznikov, ki so se s podpisom izjasnili, da želijo postati člani sindikata dejavnosti in s tem ZSSS, se vpišejo v vpisno knjigo.

V službi za evidenco se na izjave vpišejo identifikacijske številke. V službi za evidenco se vodi seznam podeljevanja identifikacijskih števil.

Stalno identifikacijsko številko ima član vse do izstopa iz članstva, ne glede na spremembe imena ali priimka, podjetja ali ustanove ter sindikata dejavnosti, ki je sestavni del zveze.

Na podlagi identifikacijske številke ter podatkov na pristopni izjavi se vnesejo podatki o članu v računalnik.

7. člen

Vse pristopne izjave, podatke o spremembah ter izstopne izjave hrani služba za evidenco v posebnem prostoru.

Dostop do izjav in podatkov o spremembah imajo samo vodja službe za evidenco in osebe, ki jih je pisno pooblastil vodja službe.

8. člen

Na podlagi vnešenih podatkov o članu v zbirko podatkov prejme član člansko izkaznico.

Članska izkaznica, ki je last ZSSS in je neprenosljiva, se zaradi zagotavljanja ugodnosti članom in preprečevanja zlorab izdeluje pod posebnimi varnostnimi pogoji.

Član mora ob izstopu iz članstva ali prenehanju članstva iz drugih vzrokov vrniti člansko izkaznico lastniku – Svetu ZSSS.

Vrnjene članske izkaznice hrani služba za evidenco največ dve leti v posebnem prostoru.

Če član ob prenehanju članstva ali izstopu članske izkaznice ne vrne, svet ZSSS izkaznico javno prekliche.

9. člen

Vse spremembe v zvezi s članstvom (spremembe imena ali priimka, sindikata dejavnosti, podjetja ali ustanove, v katerem je član zaposlen, izstop ali prenehanje članstva) pisno sporočajo sindikati podjetij ali ustanov območnim organizacijam ali sindikatom dejavnosti.

Območne organizacije ali sindikati dejavnosti spremembe pisno posredujejo službi za evidenco, ki jih evidentira in vnese v zbirko podatkov.

O vnešenih spremembah služba za evidenco pisno obvesti sindikat dejavnosti in območno organizacijo, slednja pa sindikat podjetja ali ustanove.

Če je član izstopil ali mu je na drug način prenehalo članstvo, mora biti službi za evidenco posredovana tudi njegova izstopna izjava.

III. Uporaba in posredovanje podatkov

10. člen

Služba za evidenco lahko posreduje podatke iz zbirke podatkov drugim uporabnikom (sindikatom dejavnosti, območnim organizacijam, sindikatom podjetij ali ustanov) le na podlagi njihove pisne zahteve.

Iz pisne zahteve mora biti razvidno:

- kdo zahteva podatke,
- kakšne podatke zahteva,
- v kakšen namen jih bo uporabljal.

11. člen

Uporabniki podatkov (sindikati dejavnosti, območne organizacije, sindikati podjetij in ustanov) lahko uporabljajo dobljene podatke le za tiste namene, ki so v neposredni povezavi z organizirnostjo, financiranjem in dejavnostjo ZSSS:

– za evidenco članstva v sindikatih dejavnosti, območnih organizacijah ter sindikatih podjetij in ustanov,

– za dopolnjevanje in spreminjanje evidence članstva,

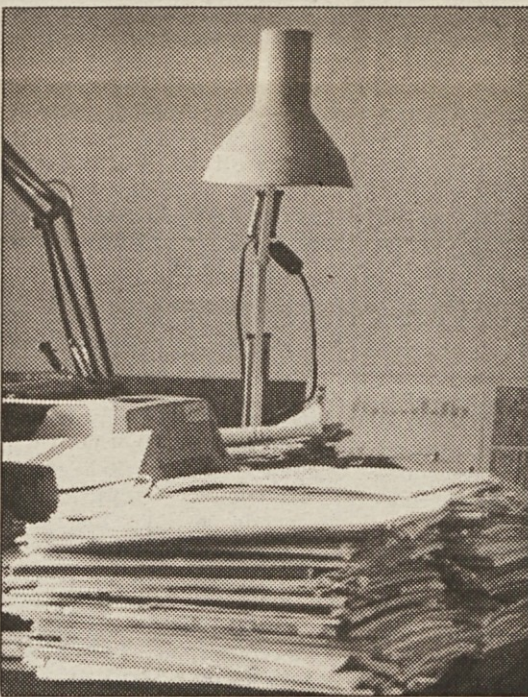
– za evidenco plačevanja članarine,

– za nekatera kadrovska in druga poročila.

Uporabniki podatkov teh ne smejo posredovati drugim osebam.

12. člen

Upravljelec zbirke podatkov in uporabniki podatkov (sindikati dejavnosti, območne organizacije, sindikati podjetij in ustanov) – če jih je upravljelec s pogodbo pooblastil, da opravljajo del servisnih storitev zanj – morajo zagotoviti takšno vodenje dokumentacije o posredovanju podatkov, da je mogoče naknadno ugotoviti, kateri podatki o članih so bili posredovani, komu ter za kakšne namene.

državniki v jugoslovanskem prostoru iskali s strpnim dialogom in brez nepotrebnih zaostrovanj, ki imajo lahko nepredvidljive posledice. Pojasnil je svoja prizadevanja v predsedstvu SFRJ, v slovenski politiki in v stiku s tujimi državniki, da bi prišlo do uresničitve slovenske plebiscitne odločitve po mirni in dogovorni poti, za kar si bo prizadeval tudi v prihodnje.

Odbor staršev pozdravlja vrnitev prvih slovenskih vojakov iz lanskega junijskega vpoklica in se veseli skupaj z njimi in v njihovimi starši. S pretresenostjo pa je sprejel novice o smrtni nesreči vojaka Petra Hriberške iz Žič pri Poljčanah. Mariborski in ljubljanski odbor staršev sta svojem tragično preminulega fanta izrekla svoje sožalje in ponudila pomoč vseh slovenskih staršev v njihovih najtežjih urah.

Odbor staršev za varstvo in vrnitev vojakov

Odprto pismo in javni poziv Dragiši Marojeviću

*Spoštovani kolega Dragiša Marojeviću, predsednik Stranke za enakopravnost občanov!
V Stranki demokratične pre-*

nove Slovenije smo se vedno odzvali na Vaša vabila, pa tudi Vašo stranko smo povabili na nekaj srečanj, ki smo jih organizirali. Še posebej nas je veselilo, ko ste se začeli aktivno zavzemati za pravice pripadnikov drugih narodov, ki živijo v Sloveniji, brez nepotrebne politizacije, sklicevanja na pomoč iz Srbije in federacije ter brez nepotrebnih groženj in radikalizma. Na srečanju v Domu Španskih borcev pred meseci sem imel občutek, da sem na zboru lojalnih državljanov Slovenije, ki hoče kulturno in prizadeto opozoriti na primere neenakopravnega položaja oz. tretiranja Neslovencev v Sloveniji. Za takšna opozorila smo imeli v SDP Slovenije vedno razumevanje in smo si po svojih močeh pred plebiscitom in po njem prizadevali za vsestransko zavarovanje državljanov in drugih pravic Neslovencev v Sloveniji. Tako, ko je šlo za ustavno razpravo, za kritiko napačne vladine razvojne in socialne politike, za vprašanje državljanstva ali za Vaša opozorila o primerih nesprejemljivega odnosa oblasti do pripadnikov drugih narodov, ki delajo in živijo v Sloveniji. To bomo počeli tudi v prihodnje, ker menimo, da je odnos do Neslovencev eden od pomembnih kriterijev siceršnjega demokratičnega vzdušja, ki naj vlada v samostojni Republiki Sloveniji, ki naj po-

13. člen

Upravljelec zbirke podatkov ali uporabniki podatkov, ki jih je upravljelec za to pooblastil, morajo vsakemu članu, ki to pisno zahteva, omogočiti vpogled, kakšni podatki se o njem nahajajo v zbirki podatkov, ali pa mu jih pisno posredovati.

Vsak član ima pravico, da dobi seznam subjektov, ki so v določenem obdobju dobili podatke iz zbirke podatkov, ki se nanašajo nanj.

IV. Zavarovanje podatkov

14. člen

Upravljelec zbirke podatkov mora prek vodje službe za evidenco zagotoviti ustrezne organizacijske ter tehnične postopke in ukrepe za zavarovanje: zbirke podatkov, posredovanja in prenosa podatkov, aparturne in programske opreme ter nepooblaščenim osebam onemogočiti dostop do naprav, na katerih se obdelujejo podatki o članih.

Podobne ukrepe zavarovanja podatkov morajo zagotoviti uporabniki podatkov, če jih je upravljelec zbirke podatkov s pogodbo pooblastil, da zanj opravljajo servisne storitve.

15. člen

Vodja službe za evidenco zagotovi, da so vsi računalniški programi in zbirka podatkov o članih zavarovani z ustreznim ključem (šifro) in z dodatno posebno zaščito (back up).

Delavci službe za evidenco in delavci, ki vnašajo podatke o članih in ki jih je za to delo pisno pooblastil vodja službe za evidenco, so seznanjeni le s tistimi ključmi (šiframi), ki jih potrebujejo za svoje delo.

Celoten sistem ključev (šifer), ki omogočajo dostop do vseh podatkov v zbirki podatkov in programov, poznata le vodja službe za evidenco in od njega pooblaščen delavec službe za evidenco. Celoten sistem ključev (šifer) se v zapečateni kuverti nahaja pri predsedniku sveta ZSSS.

16. člen

Dostop do strojne in programske opreme, prek katerih se vnašajo podatki o članih v zbirko podatkov, imajo le osebe, ki jih je za to pisno pooblastil vodja službe za evidenco.

Prostori, v katerih se nahaja strojna in programska oprema za vnos, spreminjanje in vzdrževanje podatkov, morajo biti ustrezno zavarovani.

Vodja službe za evidenco mora z ustreznimi ukrepi zagotoviti, da ne more priti do slučajnega ali namernega uničenja podatkov.

V. Končne določbe

17. člen

Zloraba podatkov iz zbirke podatkov o članstvu se kaznuje skladno z določbami zakona o varstvu osebnih podatkov.

18. člen

Ta pravilnik je usklajen z določbami zakona o varstvu osebnih podatkov. Določbe pravilnika tolmači Svet ZSSS.

19. člen

Pravilnik začne veljati z dnem objave.

*Predsednik Sveta ZSSS
Miha Ravnik*

stane sodobna evropska pravna in socialna država.

Kljub vsemu navedenemu ali pa prav zaradi tega ne morem drugače, kot da Vam izrazim svojo zgroženost in globoko nestrinjanje nad ocenami in metodami, ki se jih poslužujete v zadnjih dneh. Mislim na ocene, ki namerno potvarjajo dejstva v zvezi s položajem Neslovencev pri nas, na groženjo o zaprtju Karavanskega predora, zlasti pa na neslanosti o pozivanju na pomoč JLA, katere rezervni sestav naj bi bili člani Vaše stranke. Takšne ocene in aktivnosti so, v to sem prepričan, v nasprotju z resničnimi interesi ljudi, ki jih želite zastopati. Ne morejo prispevati k reševanju njihovih problemov, lahko pa jim temeljito poslabšajo položaj, ker jih prikazujejete kot neelojalne državljanke Slovenije, pripravljene, da se s pomočjo nasilja od zunaj uveljavljajo v Sloveniji. Zato Vas javno pozivam, da v lastnem interesu in interesu ljudi, ki jih zastopate, ponovno presodite zadnje poteze in umaknete neresnične ocene, pretirane zahteve in ustavitve akcije, ki vodijo v neproduktivne konflikte, nestrpnost do Neslovencev, medsebojno nezaupanje in izolacijo Vaše stranke.

Ljubljana, 19. 6. 1991

*S spoštovanjem,
dr. CIRIL RIBIČIČ
predsednik SDP Slovenije*

Alternativne počitnice, radi ali neradi

Morju se bomo verjetno odrekli, ne pa poštenemu dopustu

Pogosta vabila, da bi letošnje leto preživeli dopust doma, na območju Slovenije, kakršna koli jutri pač bo, so v glavnem odveč. Predvsem zato, ker smo začeli bolj sanjati o kruhu kot o zadevi in zapravljanju. Pa tudi tisti, ki imajo še vedno kaj pod palcem, bodo temeljito premislili, preden se bodo podali na naš, doslej tako priljubljeni jug. Ni kaj, v tej naši demokraciji, ko človek ne ve, od kod, kdaj in zakaj jo bo skupil in je vsako potovanje nekoliko tvegano, se je še najpametneje odreči še tako mikavnemu morju. S tem pa seveda še zdaleč ni rečeno, da se moramo odpovedati tudi zaslužnim počitnicam. Nikakor ne.

Če nas slovenska obala ne navdušuje, mnoge med nami ne preveč, potlej ne moremo trditi, da smo ostali praznih rok. Možnosti imamo veliko, saj, če smo iskreni, svojo domovino, svojo Slovenijo, bolj slabo poznamo. Kje vse še nismo bili, koliko lepih krajev si še nismo ogledali in koliko je še izletniških točk, ki zanje še slišali nismo? Zakaj ne bi, denimo, vsaj nekaj dopustniških dni namenili brezskrbnemu, pa zato toliko bolj mikavnemu pohajkovanju po bližnjih hribov? Verjemite, lepo se bomo imeli. Veliko lepše, kot bi se imeli doma, ali na primer kje ob umazani vodi na prenapolnjenem kopalšču.

Tu kraljuje Blagajev volčnin

Poznavalci, ki sta jim izletništvo in planinarjenje konjiček, nikakor ne morejo zatrčiti, da je ta ali ona izletniška točka, ta ali oni vrh naj, naj, naj... V tem pogledu namreč premore presenetljivo veliko. In med tistimi vrhovi, ki so dostopni prav vsem starostnim kategorijam in od človeka ne terjajo posebne telesne pripravljenosti, so tudi oni nad Polhovim Gradcem.

Ta slikovit kraj je le dobrih petnajst kilometrov severozahodno od Ljubljane, na poti proti Črnemu vrhu ali Lučičnam, od koder vodijo (skoraj)

vse poti v slikovito Poljansko dolino. Če se pripeljemo do Polhovega Gradca, avtobusnih zvez je precej, se potlej

gali lenobo in preživeli lep dan na svežem zraku.

Mi smo se odločili za Sv. Lorenca. Več poti vodi na ta

Na ravnici, tik pod vrhom Sv. Lovrenca, je domačija. Pravijo ji Pri Logarju, čeprav se zakonca, ki sta tu konec

tedna, pišeta Setničar. Vsekakor sta dobra gospodarja. Iz stare majhne domačije sta napravila lepo hišo, v kateri je

namenjeno nekaj miz tudi izletnikom, ki jih je konec tedna, posebno če je lepo vreme, vedno kar precej. Danes nas je malo. Sedem, osem... ker je vroče in že čas nedeljskega kosila.

Domačija Pri Logarju je 779 metrov visoko, natančno 45 metrov pod vrhom Lovrenca. Ob silcu domače kačje sline, gospodinja Setničar ponuja tudi domačo klobaso in pravkar pečeno špehovko, listam po debeli vpisni knjigi. V njej je že več kot 2000 imen. Za nepolnih šest mesecev letošnjega leta kar precej. Seveda pa marsikdo ni našel časa, da bi vzel v roke knjigo in svičnik. Mnoge zanese po najkrajši poti proti vrhu.

Ne kaže vreči puške v koruzo

Na Polhograjsko goro gre človek lahko le peš. Izjemoma, če tla niso preveč suha ali preveč namočena, tudi s kakšnim hroščem ali vozilom, ki ima pogon na vse štiri kolesa. Vendar le do domačije Pri Logarju. Zato je izletniška točka še toliko bolj priljubljena.

Na vrhu je cerkva z nizkim obzidjem in izjemnim razgledom. Če ujamemo »čisto ozračje«, ko seže pogled deset in deset kilometrov daleč, je s Sv. Lovrenca kaj videti. Trud za precej strmo in skoraj uro dolgo pot, odvisno pač od zagnanosti in mišic, se lepo obrestuje.

Tudi tu je v posebni debeli kovinski škatli vpisna knjiga z obveznim žigom: Polhograjska gora - Sv. Lovrenc (824m). Imen obiskovalcev je še precej več kot spodaj pri Logarju. Nič presenetljivega, cilj, vsaj večine izletnikov, je vendarle vrh. Vsaj ponavadi.

No, kaj nam bo prinesel konec letošnjega junija in kako bomo preživeli svoje dopustniške dni, za zdaj v glavnem še ne vemo. Kdo ve, kaj vse nam bo prinesel jutrišnji dan. Zagotovo pa je, da bo morja še manj, kot ga je bilo lani - za mnoge niti dneva - zato bo vsekakor veljalo misliti na drugačne, alternativne počitnice, kot danes pravimo.

Konec koncev je marsikje lepo. Ne le ob morju in na žgočem soncu. Še posebno, ko rjava barva kože že davno ni več v modi, saj sončni žarki, ki pripekajo skozi »ozonsko luknjo«, bolj škodijo kot koristijo. Vsaj tako zagotavljajo mnogi strokovnjaki, mar ne?

Andrej Ulaga

Tik nad Polhovim Gradcem je 824 metrov visok Sv. Lovrenc, gora, ki jo je vredno obiskati...

pogosto kar težko odločimo, v katero smer jo bomo ubrali.

Na priljubljeno Katerino oziroma Topol z dvema imenitnima gostilnoma? Na Grmade (898 m) ali na nekoliko višji Tošč (1021 m)? Morda pa na Sv. Jakob (806 m) ali pa kar na Polhograjsko goro (824 m) oziroma Sv. Lovrenc, ki se vzpenja tik nad Polhovim Gradcem?

No, naj bo odločitev takšna ali drugačna, pot malo krajša ali pa nekoliko bolj naporna, bomo v vsakem primeru zadovoljni. Zato, ker smo prema-

vrh, ki mu pravijo tudi Polhograjska gora. Avto pustimo ob Domu čebelarjev, lahko pa bi ga tudi nekaj metrov nižje ob cesti, ki se vijuga proti Črnemu vrhu ali doli ob vodi v bližini znanega gostišča Pratkar. Konec koncev je prav vseeno, saj je prostora vedno in povsod dovolj.

Za to izhodišče se odločimo zato, ker se pot vzpenja mimo lepega kamnitega obeležja, ki je posvečeno eni izmed naših najbolj plemenitih in obenem najdražjih gorskih rož. To je Blagajev volčnin. Zelo, zelo redka cvetica. Opojno dišeča in seveda še kako zaščitena. Kajti zelo malo jih je še. Cveti tudi na obronkih Kopitnika nad Rimskimi Toplicami, toda le v najbolj skritih kotičkih.

To redko rožico so ljubitelji narave prvič odkrili prav na tem pobočju in ji iz spoštovanja in občudovanja postavili pravi pravcati spomenik. Nihče ne dvomi, da si ga ne zasluži. Če bi le ljudje nekoliko bolj spoštovali in čuvali to, kar nam je od narave še ostalo. Če ne bi trgali, lomili in pulili vsega, kar je lepega in nekaj še pustili našim zanamcem...

Gostoljubna domačija Pri Logarju

Ima pa tale steza, sicer skrbno markirana in vedno dobro vzdrževana, eno slabo plat. Vsescu se samo strmo vzpenja in vzpenja. Ne pusti človeku, da bi si oddahnil. Zato si velja vzeti čas in se pošteno ozreti naokoli, tja proti Katarini, Tošču, pa proti Blegošu ali pa po dolini, ki se z Gradaščico vijuga proti Ljubljani.

Ker je poldan, dan poleten, se le še malokdo vzpenja. Večina se že vrača. Dobrega razpoloženja in rdečih lic. Neverjetno, koliko lesa je pod krošnjami teh mogočnih smrek, borovcev, hrastov... Cela dolina bi se lahko grela z njim zimo ali dve. Pa kar trohni. Kot da ne bi imel nobene cene.

- Šjora Kata, koliko pa bi stala samo soba brez zajtrka?

HOROSKOP

Rakov idealizem

V zadnjem tednu junija se znamenje dvojčka umakne raku. Ta ima za srečen dan ponedeljek, njegova srečna barva je rumenkasto-rjava, drag kamen pa je rubin. Omeniti moramo tudi planet Luno, ki s svojim vplivom ljudem, rojenim v znamenju raka, usmerja življenje. Raki so tudi veliki individualisti, sicer kdaj iščejo oporo v skupinah, vendar si o njih ne mislijo nič posebnega.

V tem tednu rojeni raki je tudi angleški pisatelj George Orwell (s pravim imenom Eric Arthur Blair), rojen 25. junija 1903. George Orwell se je rodil v konservativni uradniški družini, njegov oče je služboval v angleški državni upravi v Indiji, kasneje se je družina vrnila v Anglijo, kjer je George hodil v šolo, seveda na ugledne zasebne šole, in se po končanem šolanju zaposlil v kolonialni upravi in tudi on služboval nekaj let v Indiji. Sredi dvajsetih let je po rakovski obrnili hrbet svoji okolici, zapustil uradniško službo in se preselil v revna delavska predmestja, kjer se je začel zanimati za položaj delavcev in si tudi začel prevzemati malce lunaste ideje o izboljšanju sveta. Te so ga pripeljale tudi v Španijo, kjer je bil na republikanski strani, vendar je že začel dojemati trdo realnost socializma, kar ga je zelo prizadelo. Razočarani idealist je ob zrušitvi svojih idealov, ko se mu je razkrilo,

da je ideja socializma (vsaj v praksi) še bolj rakasta in vleče ljudi v preteklost, kot konzervativni sistem, v katerem je odrasel in kateremu se je odrekal, zato je napisal dve kritični knjigi o dvoilčnosti partijskih delavskih držav. Živalska farma in 1984 se tako postali svarilo pred prevelikim zaupanjem revolucionarnim pridigarjem. Svojo osebnost pobitost, saj so se mu razsuli tako mladostni ideali kot tudi ideali zrelih let, izpričuje v obeh delih, kjer ni srečnega konca. Pri Živalski farmi revolucionarji postanejo prav takšni ali še hušji tlačitelji kot so bili prejšnji, pri 1984 pa upornik partiji doživi prej ali slej aretacijo, popolno pranje možganov in na koncu krogelj v glavo. Kmalu po izidu obeh del je Orwell bolan in razočaran, saj je spoznal, da je vse življenje zapravljal v jalovi rakasti hoji nazaj, umrl, strl, osamljen in brez idealov.

V tem tednu rojeni Slovenci so glasbenik France Marolt, kipar Boris Kalin, slikar Slavko Pengov, pisatelja Janko Mlakar in Juš Kozak ter pravnik in skladatelj Gregor Krek; od tujcev pa ameriška pisateljica Pearl S. Buck in filmski režiser Billy Wilder, nemški pisatelj Erich Maria Remarque, angleški biolog Huxley ter fizik William Kelvin.

Deni

VREME

Piše: Andrej Velkavrh

Morda poletje le ne bo tako kislo

Pa imamo spet ohladičev. Dobrodošla je za vse, ki so minule dni že vzdihovali, češ, kako je vroče! Res so ponekod temperature dosegle za letos kar zavidljivih 30 stopinj.

Poslabšanje, ki smo ga napovedovali za pretekli ponedeljek, je zamudilo skoraj za ves dan. Dan ali dva pred fronto pa ponavadi, doteka najtoplejši zrak. Fronta se je napovedovala ves ponedeljek. Že zjutraj je ponekod rahlo deževalo, nato tudi dopoldne. Bile so v glavnem manjše plohe ob dotoku vlažnega zraka z jugozahodnikom. Popoldne se je prehodno zjasnilo, ponoči pa je, ob fanfarah grmenja in ognjemetu bliskanja, fronta prešla Slovenijo. Najmanj dežja je padlo v Beli krajini, največ pa v hribovitih krajih zahodne Slovenije.

Najlepši dan je bil, pravzaprav, terek. Sončen, ne preveč vroč, svež, z lepim razgledom, če ste ga morebiti imeli čas uživati z bližnjega hriba. Po prehodnih front je zrak najčistejši zaradi zamenjave zračne mase.

Hladni zrak v nižjih zračnih plasteh je začel pritekati šele v noči na sredo. Pri nas se včasih zgodi, da se po prehodu hladne fronte ne ohladi takoj. Hladni zrak, zaradi Alp, ne more takoj nad naše kraje, ampak Alpe obteče in od vzhoda pride tudi nad Slovenijo. To pa je lahko tudi dan potem, ko je fronta naše kraje že prešla. Hladni zrak potem povzroči ponovno poslabšanje s padavinami. Nikjer nobene fronte, zračni pritisk raste, dežuje pa kot za stavlo! Ta pojav je čisto normalen, da ga ne bi kdo komentiral, češ, saj še vreme ni tisto, kar je včasih bilo.

Sobota, Sv. Vid, je bila lepa, torej kmetom jeseni dobro kaže, toda, »Če kres (21.) deži, orehovi ni.«

Če se ne bo zjasnilo danes, se bo pa jutri. Vikend bo lep, tudi začetek prihodnjega tedna. Saj, morda pa poletje le ne bo tako kislo.

Evropa gleda in se čudi

Minister Gregor pa po svoje

Slovenci se radi trkamo po prsih, da smo delaven narod, kako žive delavci pa oblast bolj malo zanima. S hudo ihto že leto in dan trkamo na vrata Evrope, češ, kdo drug je bolj poklican, da si jo zasluži – pravno, demokratično – doma pa se ne držimo pravnega reda! Še nikoli ni toliko politikov ribarilo v kalnem kot danes. Podjetja propadajo, trg delovne sile postaja pravno in socialno nezavarovano odbiralnišče delavcev za pridobitne namene državnih ali zasebnih podjetnikov, ki imajo pred očmi predvsem profit, vlada in parlament pa odrivata težave gospodarstva in skrb za socialno varnost državljanov na obrobje svojih prizadevanj. Sindikatom kažeta vrata, če jima kaj predlagajo, ju kaj povprašajo. Na odgovore, kako je s pravicami delavcev, pogosto čakajo tudi poslanci, zlasti tisti iz opozicije (Demosovih to tako ne zanima).

Tako je Sonja Lokar ondan pobarala vlado:

Kaj delajo ministristva

»Lidija Jerkič, pravnica, ki skrbi za varstvo delavskih pravic v sindikatih kovinske in elektro industrije in brani delavce Trend-Inžiniringa, me je obvestila o naslednjem.

Enaintrideset delavcev tega podjetja, ki je privatno podjetje, je od 15. 3. 1991 v vlogi talcev zmedene pravne države in gospe Grubelič, solastnice tega podjetja, ki je javno izjavila, da bo te delavce uporabljala kot orožje v boju za svoje »pravice«. Ti delavci so protipravno dobili odpoved delovnega razmerja in jim je bila ta odpoved vpisana še pred potekom pritožbenega roka naravnost v delovne knjižice. Kljub nezakonitemu ravnanju podjetja in prav zaradi tega nimajo možnosti niti dobiti sredstev za redno delo (ker vemo, zakaj je bila izdana prepoved na izplačevanje sredstev iz žiro računa tega podjetja), niti nimajo pravice dobiti sredstev iz naslova zavarovanja za primer brezposelnosti – zato, ker jim je to delovno razmerje protipravno prenehalo. Po naši pravni ureditvi jim te pravice ne pripadajo. S tem so se znašli v začaranem krogu in ta začarani krog lahko preseka samo dopolnjevanje ustrezne zakonodaje.

Sprašujem izvršni svet, koliko je še takih delavcev, ker vemo, da niso edini, in kdaj bodo pristojna ministristva sprožila nujne zakonske po-

bude, da se takšno brezpravno stanje delavcev preseže. To je prvo vprašanje.

In drugo, ki ga prav tako naslavljam predvsem na ministra dr. Rajka Pirnata, se glasi takole: Iz poročil o delu sodišč združenega dela, pravobranilcev samoupravljanja in inšpektorata za delo – vsa ta poročila so bila napravljena za leto 1990 – izhajajo tri ugotovitve. Položaj prvih dveh ustanov je pravno-sistemsko negotov; predpisi se pogosto spreminjajo, ugled in legitimnost obeh organov pri tistih, ki bi morali uveljavljati njihove odločitve, pa padata.

Obe ustanovi tudi spričo nizkih osebnih dohodkov in vse težjih primerov, ki jih morata reševati, naglo izgubljata ljudi. Primer: od 32 sodnikov prvostopenjskih sodišč združenega dela jih je že odšlo 9, torej skoraj tretjina. Tretjina sedežev družbenih pravobranilcev samoupravljanja je ostala brez pravobranilca, namestnika in pomočnika, zahtevnost sporov in število udeležencev v njih pa strmo narašča. Vse to ustvarja pri teh delavcih občutek brezpravja in pravne ogroženosti, hkrati pa podaljšuje in draži reševanje sporov v tistih zadevah, ki so postale življenjskega pomena za delavce. Ne gre več za dinar ali dva pri plači; gre za vprašanje obstoja teh ustanov, za vprašanje delovnih mest. To vprašanje sem zastavila zaradi informacije, ki sem jo prejela od pravobranilcev samoupravljanja v mestu Ljubljani. To je bila organizacija, ki je samostojen organ druž-

bene skupnosti za vse ljubljanske občine, pa še za Litijo in Grosuplje. Ustanovljena je bila po ustavi in zakonu. Zakon, s katerim je bila ustanovljena, še vedno velja. V njej je delalo 6 funkcionarjev in 5 administrativno-tehničnih delavcev. Plačevali so jih z združevanjem sredstev iz občinskih proračunov. Decembra 1990 – ne da bi se kakorkoli spremenila zakon in ustava glede tega vprašanja

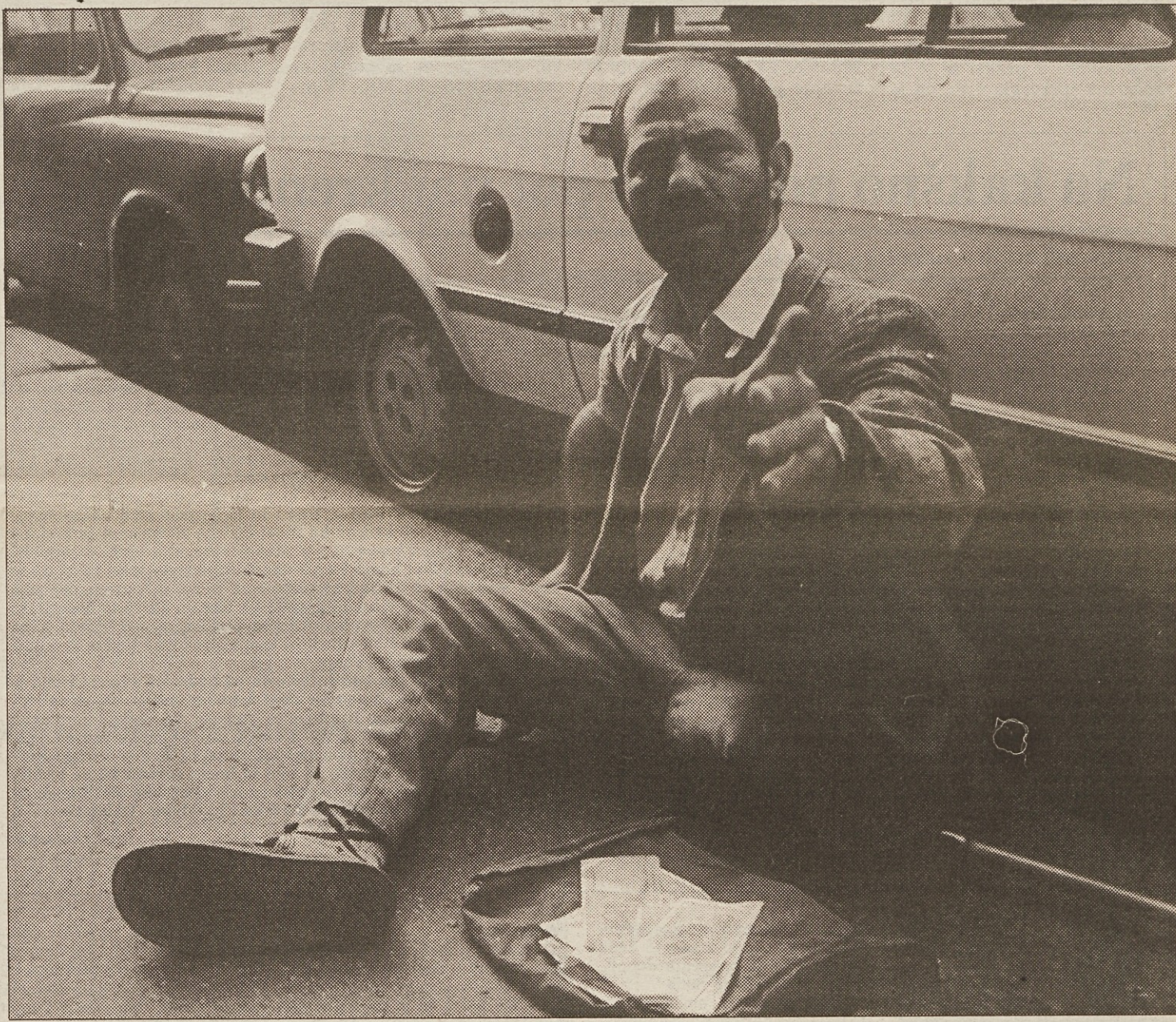
– pa so se predstavniki skupščin in izvršnih svetov teh občin dogovorili, da bodo ta organ financirali iz proračunske rezerve, in še to v minimalni zasedbi. Od 1. 5. 1991 sta tako v tem organu ostala samo funkcionar in njegova tajnica, in to za vse ljubljansko območje. Iz tega seveda sledi, da utečena ustanova, na katero so se delavci zatekali pri urejanju svojih pravic iz delovnega razmerja, praktično ne

more več delovati. Povezano s tistim, kar sem pripovedovala o delavcih Trend Forum, je jasno, kako je problem težak in globok. Zato sprašujem ministra dr. Rajka Pirnata, kaj misli ukreniti, da se preneha flagrantno kršenje ustave in zakonov, samovoljno podiranje pravne države, izgubljanje možnosti delavcev, da uveljavijo svoje pravice. In predvsem, kaj je v letu dni, odkar je minister in ve za vsa ta dogajanja, storil, da bi to preprečil. Hvala.»

čajni upravitelji to izkoriščajo;

– zapiranje poslovnih enot s sedežem podjetja v drugih republikah, ker je protipravna prekinitve delovnega razmerja, ki povzroči nezmožnost uveljaviti pravice delavca na zavodu za zaposlovanje;

– šikanozne prerazporeditve na slabše plačana delovna mesta, disciplinske prekinitve delovnega razmerja brez argumentov, neupoštevanje pravnomočnih sodb o vrnitvi

Sporočilo za javnost

Liberalizacija pogojev za opravljanje zunanjetrgovinskega poslovanja je omogočila, da so se z zunanjetrgovinskimi poslami začela ukvarjati številna nova, predvsem zasebna podjetja. Tako se je izboljšala ponudba blaga na našem trgu in ustvarjale so se nove možnosti za prodajo naših izdelkov in storitev v tujino. Vendar pa je bil ta proces pretrgan, saj je LB d.d. februarja 1991 uvedla t.i. evidencijske devizne pravice – EDP verjetno z namenom, da zmanjša devizne odlive, uvede slovenski devizni tečaj in omogoči selektivno plačevanje v tujino. Zavedajoč se razsežnosti takega ukrepa, še posebej odločitve, da se izvozniku prizna le 70 odstotkov ustvarjenega deviznega priliva, je LB d.d. prosila slovensko vlado, naj normativno potrdi njeno odločitev, kar je le-ta, ob odsotnosti lastne ekonomske politike, z dvomesečno zamudo tudi storila. Izhodišče za takšno odločitev je bilo v sklepanju, da bo slovenski devizni trg deloval zaradi uradnega priznanja »šticeunge« preko prodaje EDP na jugoslovanski borzi vrednostnih papirjev v Ljubljani in vezave EDP na dejanski devizni priliv. Ta sistem borznega trženja EDP navidezno omogoča podjetjem poravnano svojih obveznosti do tujine, če imajo dinarsko kritje, saj ne more biti izdanih oziroma prodanih več EDP, kot je znašal dejanski devizni priliv. Vendar dejstvo je, da so podjetja z nakupom EDP plačevala takoj le »šticeungo« lastnikom EDP, provizije borzi in bankam, plačila njihovih poslovnih obveznosti v tujino pa so ostala na bančnih računih v dinarski protivrednosti, izpostavljena devlacijskim tveganjem, izpadu obresti, poslovnim rizikom, da o neposlovnosti do tujih dobaviteljev ne govorimo.

LB d.d. zamuja s plačili v tujino že več kot mesec dni, celo več: 6. 6. 1991 je obvestila svoje komitente, da bo začela

vračati že vplačane dinarske protivrednosti nalogov za nakazila v tujino.

Glede na to, da so EDP vezani na dejanski devizni priliv podjetij, je osnovno vprašanje, kam so izginile devize. Izgovor LB d.d., da so občani dvignili ogromne količine deviz, je nesprijemljiv, saj so občani lahko dvigovali devize le iz pozitivnega salda svojih deviznih računov. Zato je lahko zelo verjetna domneva, da LB d.d. zadržuje devize na svojih računih v tujini, podobno kot je to praksa v nekaterih slovenskih podjetjih. Če k navedenemu dodamo še zahtevo LB d.d., da se omeji razpolaganje podjetij le na 50 odstotkov njihovih deviznih prilivov, potem lahko ugotovimo, da bo za slovenska podjetja zaprt ne samo jugoslovanski trg, temveč tudi svetovni trg, saj neplačniki v normalnem poslovnem svetu niso zaželeni. Takšna ekonomska gibanja in ukrepi pa bodo resno ogrozili proces osamosvajanja Slovenije, zato predlagamo, da Skupščina Republike Slovenije oblikuje parlamentarno skupino za preučitev okoliščin, ki so pripeljala do zloma slovenskega deviznega trga, ter možnosti poravnave izpada dobička podjetjem, ki jih je tako ravnanje LB d.d. prizadelo.

Slovensko vlado prosimo, naj pojasni razloge, ki so bili pomembni za njeno odločitev, da posli maloobmejnega prometa niso več izvzeti iz odloka o prednostnem vrstnem redu plačil v tujino in to kljub večkrat deklarativno poudarjeni povezavi s slovenskim zamejstvom.

Odbor za podjetništvo
Edvard Oven, dipl. oec.
Liberalno-demokratska stranka

V Evropo z brezpravno rajo

No ja, zanimivo vprašanje za kabinet dr. Rajka Pirnata in za samega ministra. Da pa bi se njegov kabinet dvakrat ne trudil iskati odgovor na to poslansko vprašanje, mu jih dodajmo še nekaj, ki jih je rodilo sedanje demokratično rojevanje slovenske »pravne« države in civilne družbe po »evropskem zgledu«.

Nova oblast je izumila še naslednje »inovacije« pri odpuščanju in šikaniranju delavcev:

– pošiljanje delavcev na čakanje na delo na domu brez kakršnih koli kriterijev in z nižjim OD, kot jim gre po kolektivnih pogodbah;

– metoda usmerjenega stečaja, ko vsi delavci izgubijo delo, stečajni upravitelj pa sam odloča, koga bo vzel nazaj na delo. Delovno-pravni status tistih, ki se vračajo na delo, je pravno nejasen – ste-

delavca na prejšnje delovno mesto;

– mnogi obrtniki delavca sploh ne prijavijo v obvezno zavarovanje – to izve, ko prvič potrebuje zdravnika;

– ob objavi prvih delovnih mest se išče upokojenca, ker je to ceneje – inšpekcija dela pa je nemočna, »pravna država« molči;

– celo zožene pravice delavskih svetov v družbenih podjetjih se več ne uveljavljajo – direktorji so dobili vsa poslovna in kadrovska pooblastila, delavci jih ne morejo več odstaviti in – ustrahovani molčijo. V družbenih podjetjih, ki so organizirana kot holdingi (d.o.o.) pa so delavci v pravnih odborih povsem v manjšini in brezpravni;

– v podjetjih z mešano lastnino je soupravljanje delavcev prepuščeno kolektivnim pogodbam in aktom podjetja – še nikjer pa v teh aktih ni urejeno soupravljanje zaposlenih.

Ali lahko še kdo verjame, da nas Evropa s takšno prakso krnjenja delavskih pravic čaka z razprostrtmi rokami?!

Jeseni andragoški center

Izobraževanje odraslih ne sme biti kopija klasičnega šolskega sistema

Razvojni zaostanek v izobraževanju odraslih v Sloveniji je v primerjavi z razvitejšimi državami Evrope, zlasti v kakovostnem pogledu velik in se je v zadnjih desetih, petnajstih letih nenehno večal. Ta zaostanek kaže zlasti podatka, da je zaposleni v Sloveniji hodil v šolo povprečno 9,8 leta, medtem ko je ta doba v razvitih državah vsaj za kakšno leto daljša. Pri nas se zaposleni izobražujejo v povprečju 3,6 ure na leto, v Nemčiji denimo, pa kar 41 ur.

Prav tako stanje in dejstvo, da je skrb za izobraževanje odraslih pri nas razdrobljena in daje temu primerne učinke, je vodilo strokovnjake, ki se ukvarjajo s temi problemi, zlasti andragoge, da so še sredi prejšnjega desetletja začeli pritiskati na oblasti z zahtevo po ustanovitvi andragoškega centra republike Slovenije.

Ob uvajanju usmerjenega izobraževanja se je pri nas uveljavila doktrina, da je izobraževanje odraslih del enotnega vzgojno izobraževalnega sistema, zaradi česar se lahko pravno ureja kar v zakonih, ki urejajo šolski sistem za otroke in mladino. V praksi se je ta doktrina sprevergla v to, da je

izobraževanje odraslih postajalo vse bolj kopija ali varianta klasičnega sistema vzgoje in izobraževanja, namesto da bi ga razvijali v specifičen, samostojen, obsežen in kompleksen ter raznovrsten sistem, ki temelji na značilnostih, potrebah in možnostih odraslih ljudi in na družbenih potrebah in interesih v zvezi z odraslo populacijo.

Ob začetku mandata sedanjega vlade slovenska strokovna društva, ki se ukvarjajo s to problematiko, vladi napisala pismo, v katerem zahtevajo ustanovitev andragoškega centra in sistemsko ureditev izobraževanja odraslih. Minister za vzgojo in izobraževanje je zadalil dva svoja

sodelavca, da po upravni plati pripravita vse potrebno za operacionalizacijo zahteve andragoških strokovnjakov. Svetovalca izvršnega sveta v republiškem sekretariatu za vzgojo in izobraževanje ter telesno kulturo Boštjana Zgonca in Jožeta Miklavca smo obiskali, da bi zvedeli kako potekajo priprave na ustanovitev andragoškega centra Slovenije.

»Predlog za izdajo zakona o Andragoškem centru Slovenije je že v organih izvršnega sveta. Če bo vse po sreči, bi jeseni že lahko ustanovili center,« je povedal Boštjan Zgonc. »To bi bil prvi javni zavod, ki ga ustanavlja republika, z zakonom bi mu naložila naloge, ki bi jih tudi financirala. Pravzaprav je denar za to že rezerviran v republiškem proračunu.« Jeseni bi center začel delovati s polovično zmogljivostjo in pripravil vse potrebno za normalno delo v prihodnjem letu. »V pr-

votnem predlogu je bilo govora o andragoškem inštitutu,« je povedal Jože Miklavc, »toda pri tem centru ne bo šlo le za raziskave s področja izobraževanja odraslih, marveč za precej več, na primer za izobraževanje izobraževalcev, pa za podlage za pripravo programov izobraževanja, certifikatni sistem in izdelan informacijski sistem.«

Dejavnost andragoškega centra naj bi zajemala devet temeljnih področij. Center bo opravljati raziskovalno in razvojno delo za potrebe izobraževanja odraslih. Gre za raziskave o dolgoročnem razvoju izobraževanja odraslih, o gibanju izobrazbene strukture zaposlenih, o metodah izobraževanja in podobno. Precejšen del tega dela naj bi bil usmerjen tudi v evalvacijsko delo.

Pri svetovalnem delu gre predvsem za pomoč organizacijam, ki se ukvarjajo z izobraževanjem odraslih – delav-

skim univerzam, izobraževalnim centrom in srednjim šolam, pa tudi drugim zavodom, tudi zasebnim, ki bodo najbrž nastajali. V centru naj bi izoblikovali tudi bazo podatkov o vsem, kar je za to področje pomembno oziroma celovit informacijski sistem.

Za organe oblastnega odločanja bo center pripravljati strokovne podlage za sistemske odločitve. Zelo pomemben je certifikatni sistem, kot ena naloga centra. Eden od pogojev razmaha izobraževanja odraslih je možnost dokazovanja znanja v certifikatnem sistemu. Center naj bi na tem področju predstavljal ključno mesto za vključevanje v evropske certifikatne sisteme in vzpostavitev našega sistema za dokazovanje znanja z javno veljavnostjo.

Naslednje področje je priprava strokovnih podlag za pripravo prilagojenih progra-

mov za izobraževanje odraslih. Doslej je pri tem šlo prevečkrat za mehanično posnemanje rednega šolskega sistema. Center naj bi skrbel za izpopolnjevanje in usposabljanje andragoških kadrov in na tem področju predstavljal osrednjo institucijo. Za to delo naj bi v centru zagotovili več učilnic in knjižnico s čitalnico, najbrž pa tudi možnosti bivanja za večdnevno izobraževalno delo. Med njegovimi vlogami bi bila seveda tudi koordinacija in povezovanje vseh obstoječih organizacij, ki se ukvarjajo z izobraževanjem odraslih, tu pa bi bil tudi center založništva in publicistike za potrebe razvoja izobraževanja odraslih. V mislih imajo tudi izdajanje specializirane revije za izobraževanje odraslih, različna učna gradiva, certifikatne naloge in podobno.

Igor Žitnik

Na kakšno poklicno pot naj krenem

Štipendiranje – nekoliko drugače

Prejšnji teden (12. 6. 1991) je bil, precej neopaženo, v časopisu Delo objavljen razpis za republiške štipendije; objavljen je bil tudi v Večeru. To je razpis za štipendije, ki smo jih v preteklih letih imenovali štipendije iz združenih sredstev.

Lansko leto je bilo na področju štipendiranja prehodno obdobje, saj so se štipendije podeljevale na podlagi kriterijev samoupravnih sporazumov, sredstva zanje pa se niso več zbirala po teh sporazumih, ampak se je to štipendiranje financiralo iz republiškega proračuna. Februarja letos je bil sprejet in začel veljati Zakon o zaposlovanju in zavarovanju za primer brezposelnosti, ki med drugim ureja tudi štipendiranje. Ker je v tem zakonu štipendiranje le okvirno urejeno, je Republiški sekretariat za delo izdal Pravilnik o štipendiranju (Ur. list št. 24/91), v katerem so podrobno opredeljeni kriteriji za pridobitev republiške štipendije, za določitev njene višine in za ohranitev štipendije.

Bistvena razlika med stariimi in novimi merili za pridobitev republiške štipendije je v opredelitvi materialnega cenusa za njeno pridobitev. Po samoupravnih sporazumih je bil ta vezan na povprečni osebni dohodek v Republiki Sloveniji, po zakonu pa je vezan na zajamčeni osebni dohodek. Po samoupravnih sporazumih so imeli pravico zaprositi za štipendijo tisti šolajoči, katerih dohodek na družinskega člana v preteklem letu ni presegal 55% povprečnega osebnega dohodka. Po Zakonu o zaposlovanju in zavarovanju za primer brezposelnosti pa imajo to pravico tisti šolajoči, katerih dohodek na družinskega člana v drugem trimesečju tekočega leta ne presega 80% zajamčene osebne dohodka po zakonu. O tem, kateri kriterij je ostriji, je na splošno težko govoriti, saj zajamčeni osebni dohodek ni statistična kategorija, tako kot je to povprečni osebni dohodek. Višino zajamčene osebne dohodka namreč na

podlagi določenih meril določa ustrezni upravni organ. Trenutno je kriterij zajamčenega osebne dohodka ostriji (80% zajamčenega osebne dohodka po zakonu (bruto) je 4.400,00 dinarjev).

Po tem uvodu pa se vrnimo k naslovu naše rubrike. Odgovor na vprašanje, na kakšno poklicno pot naj krenem, je odvisen tudi od denarnih možnosti za šolanje. Štipendijski sistem, ki smo ga izgrajevali v zadnjih dveh desetletjih, ima namen, da odgovor na to vprašanje ne bi bil preveč odvisen od gnotnega položaja družine, v kateri učenec živi. Da bi to dosegli, smo razvijali dopolnjujoč sistem kadrovskega in solidarnostnega štipendiranja.

Razpis kadrovskih štipendij, ki je za prihodnje šolsko leto izšel v časopisu Delo 26. marca, kaže, da je gospodarsko nazadovanje hudo prizadelo tudi kadrovske štipendiranje. Razpisanih je le slabih šestina štipendij v primerjavi z razpisi v bogatih letih. Z republiški štipendijami bomo morali zapolniti nastalo vrzel tako, da se bodo sposobni in prizadevni učenci z njimi in možno pomočjo staršev lahko šolali v šolah, ki so si jih izbrali. Da bi to dosegli, so republiške štipendije vgrajene v sistem poklicnega usmerjanja, ki ga skupaj z izobraževalnim sistemom izvaja strokovna služba Republiškega zavoda za zaposlovanje.

Zaradi opisanih pravnih sprememb na področju štipendiranja je razpis za republiške štipendije izšel nekoliko pozno, saj so četrtošolci že končali pouk. Kljub temu upamo, da bodo informacije o razpisu in razpis sam pršli do vseh, ki štipendije potrebujejo. Upamo, da bo k temu pripomogel tudi ta zapis. Z njim med počitnicami prekinjamo to rubriko. V njej se bomo oglašili le, če bi bilo **nujno potrebno odgovoriti na kakšno vaše vprašanje.** Pošljite ga na naslov: DE, časopis slovenskih delavcev, Ljubljana, Dalmatinova 4, P.P. 479.

Janez Zalaznik

DAVKI PO NOVEM

Iz vsebine:

– Pregled dosedanjih in predvidenih davkov s komentarjem

– Novi neposredni davki:

- dohodnina
- socialni prispevki
- davek na izplačane osebne dohodek
- davek na dobiček
- komunalne takse

Pri vsakem davku so za ponazoritev: **preglednica** dajatev, **primerjava** z dosedanjim sistemom ter komentar, **razlaga zakona** in navodila za izpolnjevanje davčne napovedi ter konkretni primeri za **delavca, upokojenca, kmeta, zasebnika.**

– Novi posredni davki:

- davek na promet nepremičnin
- prometni davek
- sistem javnih financ v samostojni Republiki Sloveniji

Cena 150,00 din. Brošura je izšla pri ČZP Enotnost, Ljubljana, Dalmatinova 4, kamor lahko pošljete naročilnico, naročite pa jo lahko tudi po telefonu št. (061) 321-255 in 310-033, int. 362.

NAROČILNICA

Pri ČZP Enotnost, Ljubljana, Dalmatinova 4, nepreklicno naročam(o) izdovod knjige DAVKI PO NOVEM (a 150 din). Naročeno pošljite na naslov:

Ulica, poštna št., kraj: _____

Ime in priimek podpisnika: _____

Naročeno, dne: _____

1. račun bomo plačali v 15 dneh po prejemu
2. knjigo(e) pošljite po povzetju

Opomba: Posameznikom pošiljamo naročene knjige po povzetju

Žig za DO

Podpis naročnika

Nadaljevanje iz Sindikalnega zaupnika

Odgovor:

Pravilno ste ugotovili, da ni nikakršne povezave med cenusom za pridobitev pravice do družbene pomoči otrokom in košarico življenjskih stroškov, ki jo objavlja Delavska enotnost. To dokazuje, da se socialnovarstvene pomoči v Sloveniji odmerjajo ne glede na življenjske stroške in da so torej slaba družbena pomoč družini pri kritju stroškov za vzgojo otroka. Napovedi vlade kažejo, da bo to nasprotje v prihodnje še večje. Družbene pomoči bodo takšne, kakršne si lahko privoščijo prazen republiški proračun, in ne takšne, kot jih potrebujejo ljudje.

Zveza svobodnih sindikatov Slovenije pa še naprej trmasto objavlja zneske življenjskih stroškov tri – in štiričlanske delavske družine glede na cene v slovenskih trgovinah. Te košarice življenjskih stroškov so na eni strani podlaga za kolektivno pogajanje o tarifnem delu kolektivnih pogodb in na drugi opozorilo sindikatom, delodajalcem in državi, da v Sloveniji vse več družin prestopa prag revščine. Ali se bo nad tem razen sindikatov še kdo zamislil? Cenzus za pridobitev družbene pomoči otrokom v Sloveniji je 43% povprečnega osebne do-

hodka v Sloveniji v preteklem letu. Za leto 1990 znaša to 2433 din povprečnih mesečnih dohodkov na družinskega člana.

V svojem pismu omenjate, da ste bili letos poslani na čakanje na delo in v tem času prejimate 75-odstotno nadomestilo plače. Seveda v tem primeru odpravite cenuse, ki ne upošteva dejstva, da se vam je v primerjavi z lanskim letom bistveno poslabšala raven socialne varnosti. Zato vam predlagam, da se oglašate na občinskem centru za socialno delo (Črnomelj, tel. 51-450) in tam pojasnite svoj finančni položaj. Če vedno veljavni predpisi o priznavanju socialnovarstvenih pomoči omogočajo dodelitev tudi po načelu proste presoje v primerih, ko formalno cenuse ni izpolnjen. Pred obiskom na centru za socialno delo izpolnite obrazec SPN (Državna založba Slovenije) in v svojem podjetju pridobite potrdila o vašem trenutnem finančnem položaju. Na centru za socialno delo se pogajajte za pridobitev za vas najprimernejše pomoči (družbena pomoč otrokom, subvencija k starnarini, oprostitev plačevanja participacije za zdravstvene storitve, enkratna denarna pomoč, štipendija za otroka in podobno).

Lučka Böhm

Vprašanje:

Delavci so bili ugotovljeni kot časni presežek 25. 1. 1990. Delavec zanima, ali se jih glede na novelo zakona o delovnih razmerjih, ki določa, da je delavec lahko časni presežek največ 6 mesecev, obravnava po starem ali novem zakonu?

Odgovor:

Delavce se obravnava po prejšnjem zakonu o delovnih razmerjih. Novela zakona o delovnih razmerjih (Ur. l. RS 5/91), ki je stopila v veljavo 16. februarja 1991, v 17. členu izrecno določa, da delavci, ki so do uveljavitve tega zakona že pridobili pravice na podlagi 21. člena zakona o temeljnih pravicah iz delovnega razmerja (ur. l. RS št. 60/89 in 42/90) in III. poglavja zakona o delovnih razmerjih (Ur. l. RS št. 14/90) ohranijo te pravice v skladu z dosedanjimi predpisi.

Vprašanje:

Delavec je bil ugotovljen kot trajni presežek. Podjetje je delavcu, ki je bil sicer v bolniški, poslalo obvestilo, naj se oglašuje v zasebnem podjetju na pogovor zaradi sklenitve delovnega razmerja. Delavcu, ki ima srednjesholsko izobrazbo, se ponuja sklenitev delovnega razmerja za nekvalificirana dela. Delavec se zaradi bolniškega staleža ni oglašil v zasebnem podjetju in je o tem obvestil svoje podjetje. Delavca zanima, kakšne so njegove pravice po prenehanju delovnega razmerja in ali mu pripada tudi odpravnina?

Odgovor:

Delavcu, ki mu v podjetju trajno ni mogoče zagotoviti dela, preneha delovno razmerje po preteku 6 mesecev po dokončanosti sklepa o prenehanju delovnega razmerja. Podjetje mora delavcu v času šestmesečnega odpovednega roka zagotovljati nadomestilo OD v višini kot ga določa kolektivna pogodba oziroma splošni akt, najmanj pa v višini zajamčenega nadomestila osebne dohodka.

Ana Križanič, dipl. iur.

Humoreska

Strokovna debata

»Pivo je zdravilno!« je dejal neposredni proizvajalec več strok in za šankom bifeja Bližnjih srečanj raznih vrst naročil še enega, hkrati pa grozeče pogledal naokrog, tako da si nihče ni upal trditi kaj nasprotnega. Zato smo pač vsi naročili še po eno pivo. Vendar si nismo mogli kaj, da gospoda Neposrednega nismo poskusili zaplesti v pogovor.

– Pivo je že zdravilno, ampak naše zdravstvo je zdaj bolno, smo rekli bolj za vse, a vseeno poškilili k Neposrednemu.

»Zakaj zdaj? Naše zdravstvo je bilo vedno bolno in res ne vem, zakaj naj bi bilo zdaj kaj drugačno.«

– No, pa ja ne bomo vrgli ob bolnem zdravstvu puške v koruzo in ga pustili crkniti?

»Jaz sem že zdavnaj naredil čez naše zdravstvo križ in to, kar se danes dogaja z njim, samo dokazuje, da imam prav...«

– Ali mislite na vse te prepire okrog tega, kdo bo direktor kliničnega centra?

»Ja, tudi na to.«

– Za koga ste vi? Za dr. Kebra ali dr. Rodeta?

»Za nobenega, pa za oba,« je po pitijsko odgovoril.

– Kako to?

»Takole si mislim. Če je nekdo dober zdravnik, specialist na svojem področju, se bo kot hudič križa bal uprave in administriranja. Po svetu v upravo rinejo samo drugorazredni strokovnjaki, torej takšni, ki v svoji stroki ne morejo uspeti. Vzemite samo Združene države. Osem let jih je vodil drugorazredni filmski igralec. In po mojem mnenju bi tudi Gorbačov ne rinil med predsednike, če bi bil dober inženir. Sicer pa, kaj bi gledali daleč. Se spomnite Jožkota, tistega iz Kumrovca. Če bi bil dober ključavničar, bi imel, mogoče še danes, svojo obrtno delavnico v Kumrovcu. Ali veste, kako fino bi živel! In, ali veste, kako fino bi živel mi vsi, ker potemtakem pri nas ne bi bilo nobene revolucije...«

– Ampak, če bi Reagan ostal igralec, bi ga komajda kdo poznal, in če bi Gorbi ostal inženir, naš Jožek pa ključavničar, bi bila povsem neznan človek. Kot predsedniki pa so ti možje doživeli to, da se jim je klanjal ves svet...»

»Saj, zato pa pravim, da je naše zdravstvo na psu. Prav zato, ker ves svet slavi in poveličuje takšne junake kot so Rolandi, Josifi, Adolfi in Jožefi je na psu ves svet. In tudi v našem zdravstvu ima direktor višjo plačo kot pa strokovnjak...«

– Ja, in kako bi ti rešil naše zdravstvo?

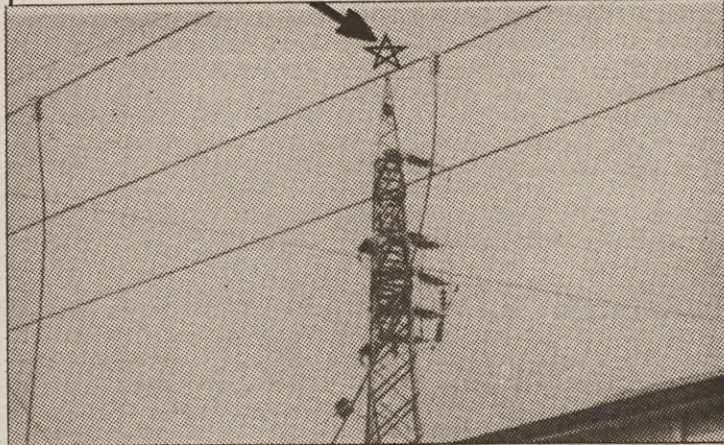
»Stvari bi uredil tako, da bi bilo vsem jasno, predvsem pa dr. Rodetu in dr. Kebru, da ju je nepreklicno škoda postaviti za direktorja kliničnega centra, če sta res takšna strokovnjaka, kot se piše po časopisih.«

Bogo Sajovic

Jož, še ena zvezda

Komunalnemu ministru ljubljanskemu, gospodu Lesarju, se črno piše. Najbrž bo prisiljen odstopiti. Drugače pač ne more biti ob podatku, da so na daljnovodnem stebru RTP Črnuče odkrili še eno zvezdo. Ni kaj, komunisti so bili prebrisani, saj so se očitno zavedali tistega pregovora, da je elektrika edina kurba, ki se ne pusti šlatati. Celu Demosovim jastrebom ne.

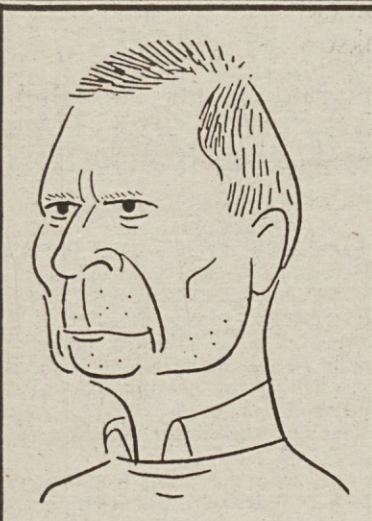

Kočevska Reka

Oglasil se nam je anonimni bralec in zapisal, da se mu zdi afera z »vlaganjem« v Kočevsko Reko na las podobna nekdanjim (komunističnim) montiranim procesom. Je za to, da se da vsem tistim direktorjem, ki so »vlagali« čez račun posestva Snežnik nazaj v svoja podjetja, najvišja republiška priznanja. Pozdravlja tudi našo ugotovitev, da so ti direktorji naredili mnogo več za Slovenijo in njeno samostojnost od mnogih Peterletovih gobeždačev. Škoda, da se ni podpisal, toda to je že zgodba iz Trstenjakove »Misli o slovenskem človeku«...

ALJANA 91

Delavska enotnost	SLOV. IGRALKA (MAJDA)	ZAREZA V DOGAH PRI DNU	AM. PEVKA IN FILM. IGRALKA (DAY)	RASTLINA S PRIJETNIM VOJNEM, DOMA V SREDO-ZEMLJU, KATANEC NASTAVA	EVROPSKI VELETOK	EMIL SMASEK	PODROČJE POKLIC-NEGA UDEJ-STVOVANJA	TURŠKO MESTO OB IZLIVU MARICE	POLITIČ. IN DRUŽB. ENAKOST, ZLASTI O PRAVICAH	TROPSKA PAPIGA
TLA										
SLOV. POPEVKAR										
ŠPANSKI SAHIST GRŠKA ČRKA						GL. MESTO ITALIJE (ORIG.)				
					GORA NAD SPLITOM PLESANJE					
AVTOR R. NOČ	TELIČEK STROJ ZA TISKANJE NASLOVOV							KARLI ARHAR MUSLIM. DOBRODEL. USTANOVA		
JUNAKINJA »VISOŠKE KRONIKE«		PLOD STROČNIC								NEKDANJI TURSKI CEH
NAPRAVLJANJE DRV								AM. FILM. IGRALKA WEST		
EGIPČ. BOG SONCA		ANTON INGOLIČ	POVRŠINA OBMOČJE					VOJVODINSKI PESNIK (KAROLY) REPORTER SELHAUS		
PESNICA BUDAU			DRUŽ. IME REMBRANDA NEDA ARNERIČ					PESN. IME IRSKE NADA. UPANJE		
PRST NA ROKI							ZGODOV. POKRAJINA V IZRAELU IN JORDANJU			
SRBSKO MOŠ. IME			LUKA V IZRAELU				NAGROBNI NAPIS			

Nagradna križanka št. 25

Rešitev nagradne križanke pošljite do 2. julija 1991 na naslov: DELAVSKA ENOTNOST, Dalmatinova 4, 61000 Ljubljana, s pripisom na ovojnici: NAGRADNA KRIŽANKA ŠT. 25.

Nagrade so: 1.000, 700 in 500 dinarjev.

Rešitev nagradne križanke št. 23

STAVBENIK, TALILNICA, ARENA, LINA, PRIMOŽ, OKER, TRAMA, ATALA, STROP. NENNI, IR, TRUMA, ILOK, BRA, RIBEZ, JEKAVKA, OPATOVA GORA, NL, KOREVT, ITALIJA, AD, JA, KAN, LES

Izrebrani reševalci nagradne križanke št. 23

1. Marina Furčič, Poljubinj 84, 65220 Tolmin,
 2. Nives Grešak, Cesta v Staro vas 5, 66230 Postojna,
 3. Branko Čizman, Koprška 2, 66320 Portorož
- Nagrade bomo poslali po pošti.

DE časopis slovenskih delavcev

- Delavska enotnost je bila ustanovljena 20. novembra 1942.
- DE – časopis slovenskih delavcev, je glasilo Svobodnih sindikatov Slovenije
- Izdaja ČZP Enotnost, 61000 Ljubljana, Dalmatinova 4, poštni predal 479
- Direktor in glavni urednik: Marjan Horvat, telefon 313-942, 311-956
- Namestnik glavnega urednika: Franček Kavčič, telefon 311-956, 313-942
- Odgovorni urednik: Ciril Brajer, telefon 316-527, 311-956, 313-942
- Časopis urejajo: Andrej Agnič (sindikalni zaupnik, fotografija), Sašo Bernardi (fotografija), Brane Bombač (oblikovalec), Marija Frančeskin (življenjska razpotja), Ivo Kuljaj (ravbarkomanda, najpomembnejša in zadnja stran), Damjan Križnik (sedem dni v sindikatih), Robert Peklaj (novinar), Boris Rugelj (na tržnem prepihu, pocenimo življenje), Sonja Seljak (lektorica), Janez Sever (posebne naloge), Andrej Ulaga (razgibajmo življenje), Igor Žitnik (razum in srce) in Jožica Anžel (tajnica), telefon 313-956, 313-942
- Naročnina: 321-255
- Posamezna številka DE stane 22 dinarjev
- Ziro račun: 50101-603-46834
- Tisk: Tiskarna Ljudske pravice, Kopitarjeva 2, Ljubljana
- Časopisni svet: Melka Roksančič, Mira Videčnik, Alojz Omejc, Ciril Urek, Edo Kavčič, Jernej Jeršan in Miha Ravnik

/Vse besede so bile besede / in gospod je še gospod ostal, / delavec bo kakor prej garal / in gospodom polnil sklede. Ne, nimate prav, verzi niso nastali danes, ni jih napisal naš sodobnik. So iz Kajuhove pesmi »V tovarni«, dokazujejo pa, da je socialna lirika slovenskih pesnikov tako trdno utemeljena v težavah delavcev, da je aktualna še danes in govori o sedanjih življenjskih problemih. V tej rubriki bomo poskušali obuditi iz pozabe slovensko socialno liriko. Nekatere verze dobro poznamo, saj smo jih recitali ali poslušali na najrazličnejših proslavah, druge bomo srečali prvič. Opazili boste, da vnovično branje odstira nove razsežnosti takrat zapisanih pesmi in njihovo univerzalnost. Rubriko bomo poskušali osvežiti tudi z angažirano poezijo današnjega časa.

*Nedelja je in praznik in poletje,
večer, ura tišine neskajljene.
Možje v gostilne so peljali žene,
kar je bilo kdaj davno, danes spet je:
jaz sem na tenko zrezal kačkavalja
in zraven v vrč si belega nalil.
Poplaknem, kar dam v usta, in kanalj
sem čisto zadovoljen, da sem živ –
a kje ljubezenska je bol nekdanja?
Kje tuhtež mračni o zadnjih rečeh?
Kam so minila večnostna vprašanja,
ki zdaj nad njimi res mi gre na smeh,
vendar, kot ljubica, ki nič več ni je,
so zanesljivi predmet nostalgije.*

Milan Jesih, Soneti, Založba Wieser Celovec, 1989

V tovarni

*Vse besede so bile besede
in gospod je še gospod ostal,
delavec bo kakor prej garal
in gospodom polnil sklede.
V psrhih vre nam,
usta pa molčijo.
Danes še molčijo,
a privrelo bo iz prs,
iz prevročih prs,
bruhalo nam bo iz ust,
iz krvavih ust...!*

Karel Destovnik-Kajuh

ZA VSAKOGAR...

...ZA SINDIKALNE ZAUPNIKE!

PRIROČNIK, KI GA POTREBUJETE, ČE STE ZAPOSLENI, PA TUDI, ČE ZAPOSLOTEV ŠELE IŠČETE...

Več avtorjev

**MOJE PRAVICE
NA DELOVNEM MESTU**

- Vsebina
- Sklenitev in prenehanje delovnega razmerja
 - Prenehanje potreb po delu delavcev
 - Pravice (obveznosti in odgovornosti) delavcev
 - Posebno varstvo žensk, mater, invalidov in starejših delavcev
 - Varstvo pravic delavcev
 - Sodno varstvo pravic delavcev
 - Varstvo pri delu
 - Pravice iz pokojninskega in invalidskega zavarovanja
 - Pravice za primer brezposelnosti
 - Zdravstveno varstvo
 - Socialno varstvo
 - Mesta sindikalno-pravne pomoči

Brošuro so napisali izvedenci za posamezna področja.

Cena: 90 dinarjev.
Naročite jo lahko pri: ČZP ENOTNOST, Ljubljana, Dalmatinova 4, lahko tudi po telefonu št. 310-033, 321-255, 311-956 in 313-942.

NAROČILNICA

Pri ČZP Enotnost nepreklicno naročam(o) izvod(ov) brošure **MOJE PRAVICE NA DELOVNEM MESTU**. Naročeno pošljite na naslov:

.....
(naziv DO ali priimek in ime naročnika)

Ulica, poštna št., kraj:

Ime in priimek podpisnika (pri DO):

1. račun bomo plačali v 15 dneh po prejemu
2. knjigo(e) pošljite po povzetju

_____ Žig _____ Podpis naročnika

* posameznikom pošiljamo naročene knjige po povzetju

Jaroslav Hašek

1

**Dobri vojak Švejk
v prvi svetovni vojni**

UVOD

Velika doba zahteva velikih ljudi. To so neznanji junaki, skromni, brez Napoleonove slave in zgodovine. Razčlenitev njihovih značajev bi zasenčila celo slavo Aleksandra Makedonskega. Na praških ulicah lahko srečate slabo oblečenega moža, ki sam ne ve, kaj pravzaprav pomeni v zgodovini nove velike dobe. Skromno hodi svojo pot, nikogar ne nadleguje in tudi novinarji ga ne nadlegujejo s prošnjami za intervju. Če bi ga vprašali, kako mu je ime, bi vam preprosto in skromno odgovoril: »Švejk sem...«

In ta tihi, skromni, slabo oblečeni mož je res stari, dobri, pogumni, vrli vojak Švejk, o katerem so za Avstrije govorili vsi državljani češke kraljevine in čigar slava tudi v republiki ne bo zatonila.

Zelo rad imam dobrega vojaka Švejka, in ko opisujem njegove dogodivščine v svetovni vojni, sem prepričan, da boste vsi simpatizirali s tem skromnim neznanim junakom. Dobri vojak Švejk ni zagal svetišča boginje v Efezu, kakor je storil tisti neumni Herostrat, da bi o njem pisali časniki in šolske čitanke.

A to zadostuje.

Avtor

V zaledju

I

Dobri vojak Švejk poseže v svetovno vojno

»Torej Ferdinanda so nam počili,« je rekla gospodinja Švejku, ki je bil pred leti s lekel vojaško suk-njo. Vojaška zdravniška komisija ga je bila namreč dokončno spoznala za beba. Zdaj se je preživljal s prodajo psov, nakaznih, nečistokrvnih cukov, ki jim je ponarejal rodovnike.

Razen tega poklica ga je krotovičil revmatizem in pravkar si je mazal kolena z opodeldokom.

»Katerga Ferdinanda, gospoda Müllerjeva?« je vprašal Švejk, ne da bi si nehal mazati kolena, »poznam dva Ferdinanda. Prvi je hlapec pri drogeristu Pruhu in nekoč mu je pomotoma popil steklenico nekakšnega mazila za lase. Poznam tudi Ferdinanda Kokoško, ki zbira te pasje mrcine. Ne tega ne onega ni prav nič škoda.«

»Toda, gospod moj, počili so gospoda nadvojvodo Ferdinanda, tistega iz Konopišta, tistega debeluhasteга, pobožnega.«

»Jezus, Marija!« je vzkliknil Švejk, »ta je pa dobra! Kdaj pa se je gospodu nadvojvodu to pripetilo?«

»Počili so ga v Sarajevu, gospod, z revolverjem so ga počili. Odpeljal se je tja s svojo nadvojvodinjo v avtomobilu.«

»Glej no, glej, gospa Müllerjeva, v avtomobilu, pravite! Hm, takle gospod si to lahko privošči in niti ne pomisli, da se utegne takšna voznja z avtomobilom nesrečno končati. In v Sarajevu povrh, to je v Bosni, gospa Müllerjeva. To so najbrž storili Turki. Saj pravim, te Bosne in Hercegovine bi jim ne bili smeli vzeti. Glej, glej, kaj poveste, gospa Müllerjeva. Ta naš nadvojvoda je torej že stopil pred večnega sodnika. Ali se je dolgo mučil?«

»Gospod nadvojvoda je pri prič izdihnil. Veste, z revolverjem ni da bi se človek igral. Tako se je ondan igral z revolverjem nekoč pri nas v Nuslih, pa je postreljal vso družino in še hišnika povrh, ko je šel slednji pogledat, kdo v tretjem nadstropju strelja.«

»Veste, gospa Müllerjeva, so revolverji, ki se vam za vse na svetu ne sprožijo. Takšnih sistemov je na pretek. Za gospoda nadvojvoda pa so nemara kupili boljšega. In stavim glavo, gospa Müllerjeva, da se je mož, ki ga je počil, za to priložnost lepo oblekel. Veste, streljati na gospoda nadvojvoda niso mačkine solze, to ni tako, kakor bi streljal divji lovec na lovskega čuvaja. V tem primeru gre za to, kako priti do njega; k takemu gospodu človek ne sme iti raztrgan. Iti mora v cilindru, da ga že med potjo ne zgrabi policaj.«

»Pravijo, da jih je bilo več.«

»Tako se razume samo po sebi, gospa Müllerjeva,« je pritrdil Švejk in si nehal mazati kolena, »če bi hoteli, postavim, vi počiti gospoda nadvojvodo ali presvitlega cesarja, bi se za trdno s kom posvetovali. Več glav več ve. Ta vam svetuje to, drugo ono, pa se zadeva posreči, kakor poje naša himna. Glavno je počakati na trenutek, ko se tak gospod pelje mimo. Vidite, to je nekako tako, kakor je bilo s tistim Lucchenijem, ki je s pilo zabodel našo rajnko Elizabeto. Izprehajal se je z njo. Pa še verjemite komu. Odtlej nobena cesarica več ne hodi

Čeprav se prigode dobrega vojaka Švejka dogajajo med prvo svetovno vojno, je Haškov humor spremljevalec vsake generacije. S svojim prostodušnim humorjem neizmerno zabava, pa tudi drži ogledalo vsaki dobi. V prepričanju, da bo Švejk razveseljeval tako tiste, ki so ga že brali, kot one, ki se bodo z njim tokrat srečali prvič, smo se odločili v nadaljevanjih objavljati ta znameniti Haškov roman. Knjigo je prevedel Jože Zupančič, izdala DZS leta 1966, ilustracije pa so iz izvirne češke izdaje, avtorja Josefa Lade. Veliko zabave!

na izprehod. A takšna usoda čaka še marsikoga. In boste videli, gospa Müllerjeva, da bodo počili tudi carja in carico, morda, ne daj bog, pa celo presvitlega cesarja, če so že začeli z njegovim nečakom. Veste, ta stari gospod ima mnogo sovražnikov. Še več kakor jih je imel Ferdinand. Nekdo je ondan pravil v krčmi, da bo prišel čas, ko bodo padali ti cesarji drug za drugim, in niti državno pravdnštvo jih ne bo rešilo. Mož pa ni imel denarja, da bi poravnal račun, in krčmar ga je moral dati aretirati. Pa je prisilil krčmarju zaušnico, policaj pa kar dve. Odnjali so ga v luknjo, da bi se streznil. Da, gospa Müllerjeva, čudne reči se gode zdaj na svetu. To je spet izguba za Avstrijo. Ko sem služil vojake, je neki infanterist ustrelil hauptmana. Nabil je puško in odšel v pisarno. Tam so mu rekli, da v pisarni nima kaj iskati, pa je kar naprej gonil svojo, da mora govoriti z gospodom hauptmanom. Prišel je hauptman in mu takoj odmeril nekaj dni kasarnške aresta. Fant pa je snel puško z rame in ga počil naravnost v srce. Kroglja je izstopila gospodu hauptmanu na hrbtnu in še v pisarni je napravila škodo. Razbila je steklenko črnila, ki se je razlilo po uradnih aktih.

»Kaj pa se je zgodilo s tistim vojakom?« je vprašala čez nekaj časa gospa Müllerjeva, ko se je Švejk že oblačil.

»Obesil se je na naravnice,« je odgovoril Švejk med krtačenjem trdega klobuka. »In naravnice niti niso bile njegove. Izposodil si jih je bil od profosa, *

češ da izgublja hlače. Mar naj bi bil čakal, kdaj ga bodo ustrelili? Vejo, gospa Müllerjeva, v takšnem položaju se vsakemu človeku v glavi zvrta. Profosa so zaradi tega degradirali in mu prisodili šest mesecev. Odsedel jih pa ni. Pobegnil je v Švico in zdaj je tam pridigar neke cerkve. Zdaj je na svetu malo poštenjakov, gospa Müllerjeva. Verjemite mi, da se je tudi nadvojvoda Ferdinand v Sarajevu zmotil v možu, ki ga je počil. Najbrž je koga videl in si mislil: tole bo pošten človek, ker je navdušen zame. Potlej pa ga je mož počil. Ali mu je pognal v prsi eno ali več krogel?«

»Časniki pišejo, da je bil gospod nadvojvoda ves prerešetan. Napadalec je izstrelil vanj vse naboje.«

* Profos se je imenoval v avstroogrski vojski nadzornik vojaških zaporov.

Nadaljevanje prihodnjič

LIPE SVEDER: UGANKA

